

“Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde” br. 10/11

На основу члана 33.а Устава Босанско-подрињског кантона Горажде (“Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде, број: 8/98, 10/00 и 5/03), д
о н о с и м:

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ОДГОЈУ

I

Проглашава се Закон о средњем образовању и одгоју, који је донијела Скупштина Босанско-подрињског кантона Горажде, на б. редовној сједници, одржаној 1. јула 2011. године.

Број: 02-02-327/11
1. јула 2011. године
Г о р а ж д е

П Р Е М И Ј Е Р
БОСАНСКО-ПОДРИЊСКОГ
КАНТОНА ГОРАЖДЕ

Емир Фрашто

На основу Поглавља IV Одјељак А члана 23. став (б) Устава Босанско-подрињског кантона Горажде (“Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде”, број: 8/98, 10/00 и 5/03), члана 106. Пословника Скупштине Босанско – подињског кантона Горажде („Службене новине Босанско – подрињског кантона Горажде,“ број: 10/08), члана 59. став 3. Оквирног Закона о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 18/03), и члана 24. Оквирног Закона о средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број. 63/08), Скупштина Босанско-подрињског кантона Горажде на 6. редовној сједници, одржаној 1. јула 2011. године, **доноси:**

ЗАКОН О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ОДГОЈУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет закона)

(1) Овим Законом уређује се обављање дјелатности општег средњег образовања и одгоја, средњег стручног образовања и обуке, оснивање, организација и финансирање рада средње школе, права и обавезе родитеља, аутономија средње школе, улога и обавезе средње школе, организовање и извођење образовно-одгојног рада у средњој школи, основна питања наставних планова и програма, стандарди оцјењивања и испити, начин именовања и надлежност органа средње школе, статус наставника, стручних сарадника и сарадника, статус ученика и друга питања у вези са обављањем дјелатности средњег образовања, образовање одраслих и друга питања у области средњег одгоја и образовања.

(2) Изрази који се у овом закону користе за лица у мушком роду су неутрални и односе се на мушка и женска лица.

Члан 2.

(Сврха образовања и одгоја)

(1) Средње образовање и одгој је дјелатност од посебног друштвеног интереса.

(2) Сврха средњег образовања је да кроз интелектуални, физички, морални и друштвени развој појединца, у складу с његовим могућностима и способностима, допринесе стварању друштва заснованог на владавини закона и поштивању људских права те допринесе његовом друштвено-економском развоју који ће допринијети унапређењу животног стандарда грађана.

Члан 3.

(Општи циљеви образовања)

(1) Општи циљеви образовања произилазе из универзалних вриједности демократског друштва те властитих вриједности система заснованог на специфичностима националне, историјске, културне и вјерске традиције народа и националних мањина које живе на подручју Босанско-подрињског кантона Горажде (у даљем тексту: Кантон).

(2) Општи циљеви образовања су:

- а) омогућавање приступа изворима знања као основи за разумијевање себе, другога и свијета у којем се живи;

- б) осигуравање оптималног развоја за свако лице, укључујући и оне са посебним потребама, у складу с њиховим узрастом, могућностима и менталним и физичким способностима;
- в) промоција поштивања људских права и основних слобода и припрема сваког лица за живот у друштву које поштује принципе демократије и владавине закона;
- г) развијање свијести о припадности држави Босни и Херцеговини, властитом културном идентитету, језику и традицији на начин примјерен цивилизацијским тековинама, упознајући и уважавајући друге и другачије, поштујући различитости и његујући међусобно разумијевање, толеранцију и солидарност међу свим људима, народима и заједницама;
- д) осигурање једнаких могућности за образовање и могућности избора на свим нивоима образовања, без обзира на спол, расу, националну припадност, социјално и културно поријекло и статус, породични статус, вјероисповијест, психофизичке и друге личне особине;
- е) постизање стандарда знања који се могу компарирати на међународном, односно европском нивоу, који омогућавају укључивање и наставак школовања у земљама Европе;
- ж) подстицање цјеложивотног учења;
- з) промоција економског развоја;
- и) укључивање у процес европских интеграција;
- ј) осигуравање под једнаким условима ученику право на средње стручно образовање и обуку у складу с властитим интересом и способностима,
- к) пружање подршке ученику у избору одговарајућег занимања и интегрисања у друштвени живот,
- л) развијање свијести ученика о потреби за даљњим образовањем и обуком,
- м) осигуравање услова за развој и промоцију традиционалних заната,
- н) усклађивање потреба са захтјевима и кретањима на тржишту рада,
- о) довођење стручног образовања и обуке на ниво образовања као у земљама чланицама Европске уније.

Члан 4.

(Стицање стручне спреме)

(1) Средња стручна спрема се стиче успјешним окончањем средњег образовања у трогодишњем или четворогодишњем трајању у средњој школи која може бити организована као самостална установа или као школски, односно средњошколски центар.

(2) Средња стручна спрема стиче се у средњој школи, јавној или приватној установи која је регистрована као:

- а) гимназија,
- б) средња школа за стручно образовање и обуку и то:
  - 1) средња умјетничка школа,
  - 2) средња техничка школа и
  - 3) средња стручна школа
  - 4) мјешовита средња школа,
- в) средња вјерска школа,
- г) средња школа за ученике са посебним образовним потребама,
- д) средњошколски центар састављен од двије или више врста школа

Члан 5.

(Трајање средњег образовања)

- (1) Школовање редовних ученика у средњој школи траје три или четири године, након чега се стиче средња стручна спрема III (трећег) или IV (четвртог) степена.
- (2) У средњој школи, осим реализовања програма општег образовног и одговарајућег стручног дијела, могу се реализовати и програми допунског образовања одраслих и стручног усавршавања, као и програми преквалификације и програми перманентног образовања - цијеложивотно учење.
- (3) У средњој школи могу се реализовати и одговарајући програми стручног образовања I (првог) и II (другог) степена стручне спреме, као и стручно оспособљавање и обука за одрасле путем курсева.
- (4) Стицањем образовања из става (3) овог члана не стиче се средња стручна спрема.
- (5) Програме допунског образовања одраслих и стручног усавршавања, програме перманентног образовања и програме из става (3) овог члана доноси школски одбор у сарадњи са заинтересованим субјектима инфраструктуре, уз сагласност Министарства за образовање, науку, културу и спорт Босанско – подрињског кантона Горажде (у даљем тексту: Министарство).
- (6) Трошкове реализовања програма из ставова (2) и (3) овог члана сnose полазници овог вида образовања, а висина ових трошкова утврђује се посебним актом који доноси школски одбор уз сагласност Министарства.
- (7) Став (6) овог члана не примјењује се на ученике из члана 175. овог Закона.

Члан 6. **(Дефинисање појмова)**

(1) **Средња школа** (у даљем тексту: школа) је установа у којој се врши средње образовање и одгој ученика који су претходно завршили основну школу. Школе, зависно од врсте образовног програма, су: гимназија, умјетничка школа, техничка школа, стручна школа, вјерска школа и школа за образовање ученика са потешкоћама у развоју.

(2) **Агенција за наставне планове и програме** је институција установљена за имплементацију заједничког језгра наставних планова и програма на свим нивоима образовања у Босни и Херцеговини.

(3) **Агенција за стандарде и оцјењивање** је институција за установљење стандарда успјеха ученика и оцјењивање постигнутих резултата у складу са чланом 47. Оквирног закона о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини („Службени гласни Босне и Херцеговине“, број:18/03).

(4) **Средње стручно образовање и обука** представља интегрални дио образовног система у Босни и Херцеговини, које осигурава стицање вјештина и знања из одређених занимања и основу континуиране обуке с циљем активног укључивања у процес рада или наставка даљег образовања, а подразумијева различите врсте и облике образовања и одгоја, оспособљавања и усавршавања кроз почетно континуирано, редовно или ванредно образовање и обављање праксе, а обухвата и стручну обуку дјецe и одраслих.

(5) **Школа је** институција средњег образовања и обуке организована као гимназија, техничка школа, стручна школа, умјетничка школа, школа посебне намјене,

школа за ученике са потешкоћама у развоју, мјешовита средња школа, средње вјерска школа и друге врсте школа које испуњавају услове за обављање дјелатности образовања у складу с овим и другим законима.

(6) **Класификација занимања** за средње стручно образовање и обуку је акт којим се утврђују породице занимања, дужина школовања, ниво и облик образовања и врста школе. Класификација се, према потреби, структурира у складу са кретањима на тржишту рада и усаглашава са европском праксом и европским класификацијским оквиром за цјеложивотно учење.

(7) **Инклузија** подразумијева свеобухватно укључивање лица са тешкоћама у развоју, тешкоћама у учењу и уопште тешкоћама социјалне интеграције, не само у одгојно-образовни систем, већ и у свакодневни живот и друштвену стварност.

(8) **Полазник** је лице старије од 18 година које се похађањем наставе за одрасле или полагањем испита оспособљава у установи за образовање одраслих за стицање одређених звања или занимања или се стручно усавршава.

(9) **Приправник** је лице које први пут заснива радни однос у школи у занимању за које се школовало, ради стручног оспособљавања за самосталан рад.

(10) **Педагошки завод** је управна организација у саставу Министарства за образовање, науку, културу и спорт (у даљем тексту: Министарство) за обављање стручних и других послова у области предшколског, основног и средњег образовања.

(11) **Везани обрт** је самостално обављање допуштених и регистрованих привредних дјелатности у основном и допунском занимању од физичких лица с циљем постизања добити. образовање за везане обрте се реализује по наставном плану и програму структурираном комбинацијом више сродних занимања.

(12) **Модул** је заокружен (самосталан) сет јединица једне тематске цјелине. Модул има јасно дефинисане резултате, односно исходе учења за ученике као и технике оцјењивања којим се то доказује.

Члан 7.

(Поштивање људских права, основних слобода и обавеза извођења наставе на службеним језицима Босне и Херцеговине)

(1) Школа је надлежна и одговорна да, у школи и у средини у којој дјелује, допринесе стварању такве културе која поштује људска права и основне слободе свих грађана, како је то утемељено Уставом и осталим међународним документима из области људских права које је потписала Босна и Херцеговина.

(2) У школи се настава изводи на службеним језицима Босне и Херцеговине: босанском, хрватском и српском језику, уз употребу оба службена писма (латиница и ћирилица), а у зависности од потреба ученика, у употреби је и знаковно писмо.

(3) Језик и култура сваке мањине која живи на подручју Кантона поштиваће се и уклапати у школу у највећој мјери, у којој је то изводљиво у складу с Оквирном конвенцијом о заштити права националних мањина и овим Законом.

(4) Не може се вршити дискриминација:

а) наставника или другог запосленика при избору, запослењу, обављању послова радног мјеста или напредовања на основу тога што у школи, у усменом или писменом изражавању, користи било који од службених језика Босне и Херцеговине;

б) ученика при пријему, учешћу у активностима школе или у било којој другој активности везаној за тог ученика, на основу тога што у школи, у усменом или писменом изражавању, користи било који од службених језика или службених писма Босне и Херцеговине.

(5) Наставник се посебно оспособљава да препозна и тумачи разлике између три службена језика Босне и Херцеговине, у мјери у којој је то битно за предмете које предају.

(6) Уџбеници који су у употреби у школама, морају у потпуности поштовати разлике између три службена језика Босне и Херцеговине.

(7) Наставу босанскога језика, хрватскога језика и српскога језика реализују наставници који имају одговарајући профил и стручну спрему утврђену наставним планом и програмом.

(8) Изузетно, међународне и приватне школе могу наставу изводити на страном језику уз обавезно изучавање језика из става (2) овог члана.

Члан 8.

(Настава матерњег језика за припаднике националних мањина)

(1) Ученику, држављанину Босне и Херцеговине, који се изјашњава припадником националне мањине, биће осигурана настава матерњег језика у школи у коју је уписан.

(2) Ученик, из става (1) овог члана, који жели похађати наставу из матерњег језика, при упису ће обавијестити школу да је припадник националне мањине и школа ће то прихватити као чињеницу без даљих провјера или доказа.

(3) Настава матерњег језика из става (2) овог члана може се одвијати у разреду, засебном разреду, групи или појединачно, уколико се за ту наставу пријави најмање десет ученика из свих одјељења једног разреда. Настава може бити организована у матичној школи, а ако то није могуће настава се организује за више школа или за ниво Кантона на за то подесном мјесту.

(4) Наставник који реализује наставу матерњег језика ученика припадника националне мањине, мора имати одговарајућу стручну спрему којом се осигурава да предмет може предавати уз одговарајући стандард.

(5) Наставни план и програм за наставу матерњег језика мањина доноси Министарство и осигурава наставна средства за образовање мањина, уз оцјену и мишљење удружења националних мањина на подручју Кантона.

(6) Наставна средства треба да одговарају потребама националне мањине и укључују књижевност, историју, географију и културу те мањине.

(7) У школи у којој се образују ученици само једне националне мањине, цјелокупна настава се реализује на језику мањине, уз обавезно изучавање језика из члана 7. став (2) овог Закона.

(8) У школи у којој се образују ученици припадници конститутивних народа и националних мањина наставни програми укључују факултативну наставу из књижевности, историје, географије и културе за припаднике сваке националне мањине, у зависности исказаног интереса ученика и од кадровских и материјалних могућности школе.

(9) Ближи пропис о одгоју и образовању дјете припадника националних мањина доноси Министарство уз претходну сагласност Владе Босанско-подрињског кантона Горажде (у даљем тексту: Влада Кантона).

Члан 9.

(Вјерске слободе, толеранција и култура дијалога)

(1) Школа ће унапређивати и штитити вјерске слободе, толеранцију и културу дијалога.

(2) Имајући у виду различитост и слободу вјерских убјеђења у Босни и Херцеговини, ученици ће похађати часове вјеронауке само ако су у складу с њиховим убјеђењем и опредјељењем или убјеђењем и опредјељењем њихових родитеља.

(3) Школа не може предузимати мјере и активности којима би се ограничавала слобода изражавања сопствених и упознавања других и другачијих вјерских увјерења.

(4) Ученици који не желе похађати вјеронауку неће ни на који начин бити доведени у неповољан положај у односу на друге ученике, а школа је обавезна за те ученике организовати неку другу наставу или изваннаставну активност у времену трајања наставе вјеронауке.

Члан 10.

(Забрана кориштења увредљивих дидактичких и других материјала)

У наставним и другим активностима у школи се не могу употребљавати или излагати дидактички и други материјали нити давати изјаве од стране наставника и другог школског особља, чији садржај би се оправдано могао сматрати увредљивим за језик, културу и религију ученика који припадају било којој националној, односно етничкој групи или религији.

Члан 11.

(Право на образовање страних држављана и других лица)

Страни држављани, лица без држављанства и лица којима је призната међународна заштита у БиХ имају право на стицање образовања у складу са овим законом и важећим прописима, у складу са конвенцијама и споразумима које је Босна и Херцеговина закључила са другим земљама или међународним организацијама, са Правилником о начину остваривања права на образовање лица којима је призната међународна заштита у БиХ, онда када се може основано закључити да ће такво лице у Босни и Херцеговини боравити дуже од три мјесеца.

Члан 12.

(Дугорочни програм развоја средњег образовања и одгоја)

(1) Развој дјелатности средњег образовања и одгоја утврђује се дугорочним програмом развоја средњег образовања и одгоја (у даљем тексту: дугорочни програм) који доноси Скупштина Босанско-подрињског кантона Горажде (у даљем тексту: Скупштина Кантона).

(2) Дугорочним програмом, из става (1) овог члана, нарочито се утврђује обим потреба за образовањем и одгојем одређеног профила кадрова, као и врста и број установа средњег образовања и одгоја.

II. ОСНИВАЊЕ, РАД И ПРЕСТАНАК РАДА ШКОЛЕ

Члан 13.

(Оснивање школе)

(1) Дјелатност средњег образовања и одгоја, у складу са овим законом, обавља школа.

(2) Школу може основати домаће и страно правно и физичко лице, у свим облицима својине, у складу са овим законом и дугорочним програмом.

(3) Вјерску школу може основати вјерска заједница.

(4) Школу, као јавну установу, оснива Скупштина Кантона, или општинско вијеће, када осигура средства за оснивање и рад школе, односно Скупштина Кантона и општинско вијеће у својству суоснивача.

(5) Изузетно, школу као јавну установу, може основати вјерска заједница, самостално или са другим правним или физичким лицем када Скупштина Кантона оцијени да за оснивање школе постоји јавни интерес.

(6) Међусобна права и обавезе оснивача и школе уређују се уговором.

(7) Школу могу основати два или више оснивача.

(8) Ако школу оснивају два или више оснивача, њихова међусобна права, обавезе и одговорности уређују се уговором.

(9) Приватна школа може почети са радом када Министарство да сагласност за примјену одговарајућег наставног плана и програма и када, у складу с важећим прописима, осигура и друге стандарде и услове који гарантују да ће ученици добити одговарајуће образовање у складу са специфичностима школе која се оснива.

(10) Међународна приватна школа може имати наставне планове и програме који у потпуности не покривају заједничко језгро наставних планова и програма и изводити их на страном језику.

(11) Школа не може се оснивати у сврху промовисања расних, националних, вјерских, сполних и других предрасуда, нити своје функције смије вршити на начин противан закону, односно на начин којим се наведене предрасуде промовишу.

Члан 14.

(Умјетничка школа)

Умјетничка школа може се организовати као правно лице које реализује програме средњег образовања.

Члан 15.

(Акт о оснивању школе)

(1) Актом о оснивању школе утврђује се назив, сједиште, дјелокруг рада и друга питања од значаја за рад школе.

(2) Прије доношења акта о оснивању школе која нема статус јавне установе, оснивач мора прибавити сагласност Министарства.

Члан 16.

(Педагошки стандарди и Нормативи)

(1) Школа на подручју Кантона оснива се и ради у складу са Педагошким стандардима за средње образовање и одгој (у даљем тексту: Педагошки стандарди) и Нормативима школског простора, опреме и наставних средстава (у даљем тексту: Нормативи).

(2) Педагошке стандарде и Нормативе, из става (1) овог члана, након претходно проведене јавне расправе у којој је обавезно учешће синдиката, доноси Министарство.

(3) Оснивач школе осигурава финансирање плата и накнада наставника, стручних сарадника, сарадника и других запосленика, њихово усавршавање и обуку, образовање дјеце са потешкоћама у развоју, опремање радионица, рад експерименталне школе, одржавање школских такмичења, простора школе, набавку школске опреме и училила у складу са Педагошким стандардима и Нормативима.

Члан 17. (Елаборат)

(1) Прије доношења акта о оснивању школе, оснивач усваја елаборат о друштвено-економској оправданости оснивања школе (у даљем тексту: елаборат).

(2) Елаборат обавезно садржи: потребе друштва за образовањем ученика за стицање одређеног стручног звања или занимања, дужину трајања образовања, профил и степен стручне спреме који се стиче по завршетку образовања, опште и посебне услове по Педагошким стандардима и одговарајућим нормативима и средства потребна за оснивање и рад школе.

Члан 18. (Комисија за припреме и почетак рада школе)

(1) Оснивач је дужан да приликом оснивања школе формира комисију и друга радна тјела која ће, у складу са овим Законом, извршити припреме за почетак рада школе.

(2) Код оснивања школе као јавне установе, комисију из става (1) овог члана у име оснивача именује Министарство.

(3) Задатак комисије из става (1) овог члана је:

- а) израдити приједлоге наставних планова и програма,
- б) објавити конкурс и провести процедуру избора наставника и стручних сарадника и сарадника,
- в) предложити минимални број ученика за упис.

(4) Ближи пропис о раду комисије из става (1) овог члана доноси Министарство.

Члан 19. (Услови за оснивање школе)

(1) Школа се може основати ако има:

- а) довољан број одјељења у складу са Педагошким стандардима;
- б) одговарајући стручни наставни кадар у складу са наставним плановима и програмима;
- в) средства за остваривање одговарајућег наставног плана и програма;
- г) школске просторије, опрему и наставна средства у складу са одговарајућим нормативима.

(2) Број ученика у одјељењима и групама у оквиру којих се остварује образовање и одгој у школи утврђује се Педагошким стандардима.

Члан 20. (Провјеравање услова за почетак и рад школе)

(1) Школа може почети са радом када Министарство утврди да су испуњени услови предвиђени одредбама члана 19. овог Закона и Педагошким стандардима.

(2) Провјеравање услова из става (1) овог члана врши Министарство.

(3) Провођење поступка и утврђивање чињеничног стања, везаног за испуњавање услова из члана 19. овог Закона, врши се у складу са одредбама Закона о управном поступку.

(4) Новооснована школа почиње са радом почетком школске године.

(5) Увођење новог наставног плана и програма, односно проширивање дјелатности или промјена образовања и одгоја у оквиру рада школе, захтијева утврђивање одговарајућих услова рада у складу са чланом 19. став (1) овог Закона.

Члан 21.

(Упис у судски регистар и Регистар средњих школа)

(1) Поред уписа у судски регистар, школа која испуњава услове за рад, уписује се у Регистар средњих школа, који води Министарство.

(2) Школа, након уписа у Регистар средњих школа, издаје свједоцбе и друге јавне исправе о завршетку образовања, о завршетку појединих разреда и облика организовања.

(3) Школа се брише из Регистра средњих школа када престане испуњавати услове прописане овим Законом.

(4) Списак верификованих средњих школа објављује се у “Службеним новинама Босанско-подрињског кантона Горажде“.

(5) Ближе прописе о поступку утврђивања услова рада и о садржају и начину вођења Регистра средњих школа доноси Министарство.

Члан 22.

(1) Школа може проширити или промијенити дјелатности, као и вршити статусне промјене: спајање, припајање, подјелу и издвајање.

(2) Одлуку о статусним промјенама доноси оснивач након усвајања елабората.

(3) Проширивање или промјена дјелатности, као и статусне промјене школе које се односе на образовно-одгојни рад, важе од почетка наредне школске године.

Члан 23.

(Организација образовно-одгојног рада изван сједишта школе)

(1) Школа може организовати образовно-одгојни рад по одговарајућем програму школе и изван свог сједишта уколико у том мјесту нема школе такве врсте, а постоје друштвене потребе и услови за образовањем ученика.

(2) Школа је дужна за организовање образовно-одгојног рада из става (1) овог члана претходно прибавити сагласност Министарства.

(3) Образовно-одгојни рад из става (1) овог члана може отпочети када Министарство утврди да су испуњени услови за рад у складу са овим Законом.

Члан 24.

(Организација рада одјељења школе другог кантона)

(1) Други кантон може организовати рад одјељења средњег образовања и одгоја на територији Кантона у складу са овим Законом.

(2) Рад одјељења школе из претходног става, организује се уз претходну сагласност Министарства, по наставним плановима и програмима које су донијели органи другог кантона надлежни за послове образовања.

(3) Одјељења која организују школе из других кантона могу почети са радом тек када Министарство утврди да су испуњени услови прописани овим Законом.

Члан 25.

(Јавност рада школе, печат и натписна плоча)

- (1) Рад школе је јаван.
- (2) Школа има печат у складу са актом о оснивању школе.
- (3) Школа је обавезна на видном мјесту при улазу у школски објекат истакнути натписну плочу која садржи назив и сједиште школе, а натписна плоча школе која има статус јавне установе, осим назива и сједишта, садржи и грб Кантона.
- (4) Натписна плоча школе чији је оснивач општина, вјерска заједница или дуго правно или физичко лице, осим назива и сједишта садржи и знак оснивача.
- (5) Школа има својство правног лица.

Члан 26.

(Престанак рада школе)

- а) Школа престаје са радом:
  - б) ако је школи изречена мјера забране обављања дјелатности због тога што не испуњава услове потребне за рад, прописане овим Законом, и задатке ради којих је основана, или ако не постоји потреба за њеним даљим радом,
  - в) ако се правоснажном одлуком суда утврди ништавност уписа у судски регистар,
  - г) ако није у могућности да испуњава законом прописане обавезе, а актом о оснивању није утврђена одговорност оснивача за те обавезе,
  - д) ако се припоји другој школи или споји са другом установом,
  - е) ако се организује у привредно друштво,
  - ж) у другим случајевима одређеним законом или актом о оснивању.
- (2) Акт о престанку рада школе доноси оснивач.
  - (3) Када Министарство утврди да школа не испуњава услове који су прописани овим законом, одредиће рок у којем оснивач мора отклонити утврђене недостатке.
  - (4) Уколико недостаци не буду отклоњени у одређеном року, Министарство ће предложити оснивачу да донесе акт о престанку рада школе.
  - (5) Ако оснивач школе, у року од три мјесеца од дана подношења приједлога из става 4. овог члана, не донесе акт о престанку рада школе, Министарство доноси рјешење о престанку рада школе и проводи поступак брисања те школе из Регистра средњих школа.
  - (6) Ако се Скупштина Кантона, за школе чији је оснивач, не изјасни о приједлогу из става (4) овог члана у року од три мјесеца, Министарство доноси акт о прекиду рада у школи који је привременог карактера и важи до коначне одлуке Скупштине Кантона.
  - (7) Актом о престанку, односно прекиду рада школе, одредиће се рок престанка односно прекида рада школе, који не може бити краћи од рока предвиђеног за завршетак текуће школске године.
  - (8) У случају престанка, односно прекида рада школе, оснивач је дужан да ученицима омогући наставак и завршавање започетог образовања у трајању најдуже двије године по окончању образовања посљедње генерације редовних ученика.
  - (9) Начин на који ће бити омогућен наставак и завршетак започетог образовања из става (8) овог члана ближе се уређује актом о престанку рада школе.

(10) Акт о престанку рада школе објављује се у “Службеним новинама Босанско-подрињског кантона Горажде”.

Члан 27.
(Примјена прописа о установама)

На оснивање, рад и престанак рада школе примјењују се општи прописи о установама, уколико овим Законом није другачије прописано.

Члан 28.
(Усаглашавање потреба са тржиштем рада)

(1) Министарство осигурава да се потребе и захтјеви тржишта рада усаглашавају с потребом оснивања и организацијом рада школа за средње стручно образовање, преко служби запошљавања, професионалног усмјеравања и информисања о избору занимања.

(2) Да би се осигурале везе између средњег стручног образовања и обуке и тржишта рада на нивоу Кантона, оснива се трипартитно Савјетодавно вијеће, које има девет чланова.

(3) Састав трипартитног савјетодавног вијећа чине три представника послодаваца, које предлаже Привредна комора Босанско-подрињског кантона Горажде, два представника школа, један представник синдиката основног образовања, један представник синдиката средњег образовања, један представник надлежне службе за запошљавање и један представник Министарства.

(4) Трипартитно савјетодавно вијеће бира једног представника из реда својих чланова који ће га заступати при Министарству цивилних послова Босне и Херцеговине као координатора заједничких састанака трипартитних вијећа, основаних на нивоу ентитета, Дистрикта Брчко и кантона у Босни и Херцеговини.

(5) Одлуку о оснивању трипартитног савјетодавног вијећа доноси Влада Кантона на приједлог Министарства.

(6) Обављање дужности члана трипартитног савјетодавног вијећа је добровољно и без накнаде.

III. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ РОДИТЕЉА

Члан 29.
(Права и обавезе родитеља)

(1) Родитељ има право и обавезу старати се о образовању своје дјеце.

(2) Право је родитеља да, у складу с њиховим увјерењима о томе шта је у најбољем интересу њихове дјеце, колико је то доступно, одаберу врсту образовања коју ће њихова дјеца стицати, под условом да је таквим избором остварено право дјетета на одговарајуће образовање.

(3) Родитељи имају право одабрати да своју дјецу образују у јавној или приватној школи.

Члан 30.
(Ограничење права родитеља)

(1) У остваривању својих права, родитељ не може ограничити права своје дјеце да имају приступ и да уживају корист од образовања примјереног њиховом узрасту и способностима.

(2) Своје право на избор образовања дјеце родитељ не може остваривати на начин којим се испољавају предрасуде на расној, сполној, националној, језичкој, вјерској и свакој другој основи, као и на начин противан овом Закону.

Члан 31.

(Право на информисање и праћење образовног напретка дјетета)

(1) Право и обавеза родитеља је редовно информисање, консултовање и праћење образовног напретка своје дјеце, као и право праћења рада директора, наставника и другог школског особља, те квалитета рада школе у цјелини.

(2) Родитељ има право и обавезу, у интересу своје дјеце и путем својих представника у школским органима и тијелима или путем својих асоцијација, учествовати у одлучивању о питањима од значаја за рад школе и функционисање образовног система уопште.

IV. УЛОГА И ОБАВЕЗЕ ШКОЛЕ

Члан 32.

(Улога и обавезе школе)

Школа своју улогу и обавезе ствара у окружењу које развија мотивацију за стицање знања које поштује и подржава индивидуалност сваког ученика, као и његов културни и национални идентитет, језик и вјероисповијест, које је сигурно, и у којем не постоји било какав облик застрашивања, злостављања, физичког кажњавања, вријеђања, понижавања, деградирања или штете по здравље, укључујући и штету изазвану пушењем или употребом других опојних и законом забрањених средстава.

Члан 33.

(Забрана дискриминације)

(1) Дјелатност средњег образовања је усмјерена ка свестраном развоју људске личности, поштивању људских права, грађанских и других демократских, професионалних, законских и других начела.

(2) У средњим школама забрањена је свака врста дискриминације засноване на полу, раси, сексуалној оријентацији, физичком или другом недостатку, брачном стању, боји коже, језику, религији или вјеровању, условима упошљавања, напредовању, политичким или другим увјерењима, националном, етничком или социјалном поријеклу, вези с неком националном заједницом, имовини, рођењу или на неком другом статусу.

(3) Забрањена је дискриминација заснована на употреби званичних језика БиХ у усменом и писаном изражавању ученика, у складу са чланом 7. овог Закона.

(4) У средњим школама забрањено је физичко кажњавање, омаловажавање и вријеђање личности ученика и запосленика.

Члан 34.
(Промовисање једнаких могућности)

Школа промовише једнаке могућности за све своје ученике, наставнике и остале запосленике, уважавајући и промовишући истовремено и право на различитости међу њима. У том циљу школа, уз сагласност Министарства, утврђује и проводи властите програме који подржавају и његују различите културе, језике и вјерска увјерења својих ученика и запосленика.

Члан 35.
(Партнерство школе, родитеља и локалне заједнице)

(1) Школа промовише и развија стално и динамично партнерство школе, родитеља и локалне заједнице у свим питањима од значаја и интереса за остваривање функције школе и потреба ученика.

(2) Школа, родитељи, ученици и локална заједница, нарочито промовишу и проводе програме заједничког и организованог дјеловања и сарадње у борби против злостављања и злоупотребе дјецe и младих, борби против дроге, алкохолизма и других токсикоманија, пушења и малољетничке деликвенције, те свих других појава које угрожавају здравље и живот ученика.

V. АУТОНОМИЈА ШКОЛЕ

Члан 36.
(Аутономија школе)

(1) Школа има одговарајући степен аутономије, у складу са важећим прописима, а нарочито у погледу запошљавања наставног, стручног и другог кадра, те слободе рада наставника.

(2) Школа поштује слободу наставника да изводе наставу на начин који сматрају одговарајућим, при чему школа мора водити рачуна о стандардима и одрживости постојећих и примјени нових облика и метода у наставном процесу.

(3) Школа пружа наставницима оптималну подршку при остваривању професионалних стандарда у извођењу наставе.

Члан 37.
(Забрањене активности у школи)

(1) У школи је забрањено политичко организовање и дјеловање политичких странака и њихових подмладака.

(2) Символи који се не могу истицати у просторијама школе су:

а) симболи других држава (заставе, грбови страних држава и сл.),

б) било какви симболи, фотографије или објекти који се односе на политичке странке, покрете лидере, вјерске симболе и сл.,

в) симболи, фотографије или објекти који се односе на било који рат, осим учила у кабинетима који су нужни за изучавање програмских садржаја,

г) ратне спомен-плоче и споменици који садрже детаље, интерпретације, квалификације или величају рат, као и у другим случајевима предвиђеним критеријима за школске називе и симболе.

(3) Наоружаним лицима забрањен је приступ и боравак у просторијама школе, без претходне сагласности директора школе.

VI. ОБРАЗОВНО-ОДГОЈНИ РАД ШКОЛЕ

Члан 38.

(Лица која се образују у школи)

У школи се образују:

- а) редовни ученици, надарени ученици и ученици са потешкоћама у развоју;
- б) ванредни ученици;
- ц) лица која желе да се стручно усавршавају, допунски образују и стручно оспособљавају разним облицима образовања.

Члан 39.

(Наставни план и програм)

(1) Наставним планом и програмом одговарајуће школе (у даљем тексту: наставни план и програм), утврђује се сврха, циљеви и задаци програма, наставни предмети, садржај трајање и основни облици извођења програма, годишњи и седмични број часова наставе, практичне обуке, број часова за сваки предмет, дидактички и други услови за извођење програма, исходи знања те профил и стручна спрема наставника за реализацију плана и програма.

(2) Наставни план и програм може имати модуларну структуру.

Члан 40.

(Однос теоријске, практичне и факултативне наставе)

(1) Наставним планом и програмом, за сваку врсту школе, утврђују се, у зависности од врсте образовања, однос општеобразовног, стручно-теоријског и практичног дијела програма, наставни предмети, седмични број часова за сваки предмет и разред и број часова факултативне наставе са ваннаставним активностима.

(2) Ученик на почетку школске године, са листе коју утврђује Министарство за сваку врсту школе, бира факултативни предмет.

(3) По изјашњавању ученика о одабиру факултативног предмета, факултативни предмет постаје обавезан за ученика и оцјена из тог предмета улази у просјечну оцјену општег успјеха.

(4) Наставним планом и програмом утврђује се и фонд наставних часова и одговарајући програмски садржаји додатног образовања за надарене ученике.

Члан 41.

(Специфични садржаји наставног плана и програма)

(1) Саставни дио наставног плана и програма средњег образовања и одгоја за сваку врсту школе, групу наставних предмета односно предмет, чине и специфични садржаји чији обим не може бити већи од 25% у односу на утврђени наставни план и програм.

(2) Приликом креирања специфичних садржаја наставног плана и програма, узимају се у обзир потребе локалног тржишта рада.

(3) Специфичне садржаје из става (1) овог члана, утврђује наставничко вијеће школе, на приједлог школског одбора, савјетодавног трипартитног вијећа, вијећа родитеља, вијећа ученика и удружења грађана, а након прибављеног мишљења

Педагошког завода Босанско – подрињског кантона Горажде (у даљем тексту: Педагошки завод) и уз сагласност Министарства.

(4) Изузетно, у вјерским школама, специфични садржаји из става (1) овог члана могу бити и већи од 25% у односу на утврђени наставни план и програм, али не већи од 35%.

Члан 42.

(Заједничко језгро наставних планова и програма)

(1) Наставни план и програм доноси Министарство, у складу са заједничким језгром наставних планова и програма у Босни и Херцеговини, на приједлог Педагошког завода и након проведене јавне расправе.

(2) Заједничко језгро наставних планова и програма:

- а) осигурава да се у одгојно-образовном процесу развија однос и осјећај припадности Босни и Херцеговини;
- б) гарантује и осигурава квалитетно образовање и достизање задовољавајућег стандарда знања, вјештина и способности за сву дјецу;
- в) осигурава досљедност квалитета стандарда образовања у свим школама;
- г) осигурава задовољавајућу усклађеност наставних планова и програма као и њихову прилагодљивост у складу са специфичним потребама школе и локалне заједнице;
- д) осигурава примјену наставних планова и програма који одговарају образовним потребама дјецe на коју се односе те њиховом узрасту и посебним интересима са акцентом на промоцију здравог начина живота као највећег интереса ученика, родитеља, наставног особља и друштва;
- е) осигурава слободу кретања и једнак приступ образовању;
- ж) гарантује економичност и ефикасност у финансирању и раду школе.

(3) Праћење, евалуацију и побољшање заједничког језгра наставних планова и програма за средње образовање и одгој и средње стручно образовање и обуку и предлагање модуларних наставних планова и програма за стручне предмете, врши Агенција за наставне планове и програме.

Члан 43.

(Трајање наставе у току школске године)

(1) Школска година траје од 1. септембра текуће до 31. аугуста наредне календарске године.

(2) Настава се остварује по полугодиштима и траје 37 радних седмица, с тим да се програмски садржај реализује у оквиру 35 наставних седмица.

(3) Настава у завршном разреду средње школе траје 32 радне седмице, с тим да се програмски садржај реализује у оквиру 30 наставних седмица.

(4) Разлика у броју радних и наставних седмица користи се за реализацију посебних програмских садржаја, обиљежавање међународних, државних и вјерских празника, за културну и спортску дјелатност школе планирану годишњим програмом рада и школским календаром.

(5) Школски календар за сваку школску годину доноси Министарство десет дана прије почетка школске године

(6) Школа може одступити од школског календара само уз претходну сагласност Министарства.

(7) Школски календар се објављује у “Службеним новинама Босанско-подрињског кантона Горажде“ .

Члан 44.
(Почетак и организација наставе)

- (1) Настава у првом полугодишту почиње првог понедељка у септембру.
- (2) Настава у првом полугодишту се завршава тридесет првог децембра.
- (3) Зимски одмор, у складу са школским календаром, за ученике траје четири седмице, након завршетка првог полугодишта, а љетни одмор траје од завршетка другог полугодишта до почетка наредне школске године.
- (4) Изузетно од ставова (1), (2) и (3) овог члана, министар може, из оправданих разлога, донијети другачију одлуку о организацији наставе и одмору ученика.
- (5) Школа може, ради обиљежавања вјерских празника, одредити да се дио зимског одмора за ученике користи у току првог или другог полугодишта.
- (6) Школа организује наставу у петодневној радној седмици.
- (7) Школа може у току мјесеца организовати једне суботе само додатну и допунску наставу, рад секција и ученичких организација.

Члан 45.
(Трајање часа)

- (1) Наставни час општеобразовне, стручно-теоријске и практичне наставе у школи траје 45 минута, а наставни час практичне наставе у привредним друштвима и другим правним лицима траје 60 минута.
- (2) Изузетно, у школама и установама за ученике са потешкоћама у развоју, наставни час траје 40 минута.

Члан 46.
(Оптерећење ученика)

Школа је дужна обезбиједити да укупно оптерећење ученика наставом и осталим видовима непосредног одгојно-образовног рада не може износити више од 35 часова седмично, с тим што, у току дана ученик не може имати више од 7 часова наставе.

Члан 47.
(Годишњи фонд наставних часова)

- (1) Школа је дужна остварити годишњи фонд наставних часова и програмске садржаје предвиђене наставним планом и програмом.
- (2) Ако се утврди да школа није остварила годишњи фонд наставних часова и програмске садржаје у оквиру предвиђеног броја наставних дана, продужиће наставу док се не оствари годишњи фонд наставних часова.
- (3) Школа која не оствари предвиђени годишњи фонд наставних часова, не може издати свједоцбу о завршеном разреду, односно образовању.

Члан 48.
(Прекид рада у току школске године)

Школа може образовно-одгојни рад прекидати у току полугодишта односно школске године, из разлога утврђених чланом 44. став (5) овог Закона или због елементарних непогода, епидемије и других, нарочито оправданих разлога, а по одлуци Министарства.

Члан 49. **(Зимски одмор ученика)**

(1) Министарство може одобрити, зависно од климатских и других услова, ранији почетак или продужетак зимског одмора, с тим да у току школске године буде остварен годишњи фонд наставних часова и садржаји предвиђени наставним планом и програмом.

(2) Завршетак првог полугодишта и трајање зимског одмора за ученике средњих школа на подручју Кантона регулишу се школским календаром.

Члан 50. **(Годишњи програм рада школе)**

(1) Рад школе у току школске године утврђује се годишњим програмом рада, који садржи облике и распоред образовно-одгојног рада, обим и садржај рада, обавезе наставника, стручних сарадника и сарадника, стручно усмјеравање ученика, слободне активности ученика као и друге активности.

(2) Методологију израде годишњег програма рада за сваку врсту школе утврђује Педагошки завод.

(3) Приједлог годишњег програма рада школе који утврђује наставничко вијеће, а доноси школски одбор, школа је обавезна доставити Министарству и Педагошком заводу најкасније до 05. октобра за текућу школску годину.

(4) Извјештај о успјеху ученика у учењу и владању школа је дужна доставити Педагошком заводу и оснивачу на крају квалификације, то јест на крају првог полугодишта, на крају наставне године и на крају школске године, а извјештај о раду на крају првог полугодишта и на крају школске године.

(5) Школа је одговорна за благовремено достављање аката из става (3) и (4) овог члана и вјеродостојност података.

(6) Уколико је оснивач школе Скупштина Кантона, извјештаји из става (4) овог члана достављају се Министарству и Педагошком заводу.

Члан 51. **(Излет, стручна посјета, екскурзија и логоровање)**

(1) Школа организује излете, стручне посјете, екскурзије и логоровања, у складу са годишњим програмом рада и начелима о планирању и организовању излета, екскурзија и логоровања (у даљем тексту: начела).

(2) Излети, стручне посјете, екскурзије и логоровања, предвиђени годишњим програмом рада школе, рачунају се у радне дане.

(3) Стручне посјете и стручне екскурзије урачунавају се у наставне дане ученицима из предмета из којих је реализована стручна посјета, односно стручна екскурзија.

(4) Начела из става (1) овог члана на приједлог Педагошког завода доноси Министарство.

Члан 52. **(Слободне активности ученика)**

(1) У школи, ученицима се у циљу развоја њихових креативних способности, навика и вјештина које презентују учествујући у школским и ваншколским културним и јавним манифестацијама, омогућава укључивање у различите видове слободних активности.

(2) Слободне активности ученика остварују се добровољним укључивањем ученика у рад секција, клубова, дружина, група, ученичких задруга и других облика организовања.

(3) Задаци и програмски садржаји слободних активности утврђују се годишњим програмом рада, у складу са Педагошким стандардима и правилима школе.

(4) Школа може организовати манифестацију која није утврђена годишњим програмом рада, уз достављени програм манифестације и сагласност Министарства.

Члан 53. **(Ученичка задруга)**

(1) Ученици школе могу, у складу са Законом о ученичким и студентским задругама, организовати ученичку задругу.

(2) Ученичку задругу може организовати најмање 30 ученика школе.

(3) Средства ученичке задруге и средства остварена практичним радом ученика у школским радионицама, не улазе у укупан приход школе.

Члан 54. **(Експериментална школа)**

(1) Ради увођења нових облика и садржаја рада, на основу елабората и стручног мишљења Педагошког завода, Министарство може једну или више средњих школа, једно или више одјељења, прогласити експерименталном или основати експерименталну школу.

(2) Актом о оснивању експерименталне школе или актом о проглашењу школе експерименталном, утврђује се евентуално одступање од одредаба овог Закона у примјени наставне норме, дневног и седмичног оптерећења ученика наставним часовима, начин вредновања и оцјењивања знања ученика, организовање одјељења и примјена наставног плана и програма.

(3) Оснивање и рад експерименталне школе и проглашење постојећих школа односно одјељења, експерименталним, уређује се ближим прописом који доноси Министарство.

Члан 55. **(Средња школа - вјежбаоница)**

(1) За континуирану обуку наставника, стручних сарадника и сарадника основних и средњих школа те предшколских установа и за извођење педагошко-методичке праксе студената, на приједлог Педагошког завода и одговарајућих факултета - академија, одређују се школе - вјежбаонице.

(2) Услови обављања педагошко-методичке праксе у вјежбаоници уређују се ближим прописом који доноси Министарство.

Члан 56.

(Школски уџбеник, збирка задатака, приручник, радна свеска или друга литература)

(1) У школи се употребљава школски уџбеник, збирка задатака, приручник, радна свеска или друга литература, која је додатак уџбенику, или замјењује уџбеник, израђена у складу са концепцијом уџбеника.

(2) Школи употребу школских уџбеника, збирки задатака, приручника, радних свески и друге литературе, која је додатак уџбенику или замјењује уџбеник, одобрава Министарство.

(3) Запослени у Министарству и Педагошком заводу, због сукоба интереса, не могу бити аутори наставних средстава из става (1) овог члана, која се примјењују у школама на подручју Кантона. Министарство неће одобрити употребу наставних средстава у настави чији је аутор у сукобу интереса.

Члан 57.

(Школе)

(1) На подручју Кантона могу се основати сљедеће школе:

- а) гимназија у којој се, поред општеобразовног програма, остварују и посебни програми према типу гимназије;
- б) средња умјетничка школа у којој се, поред одговарајућег општеобразовног програма, остварује и програм из области музичке, балетске и ликовне умјетности;
- в) средња техничка школа у којој се, поред одговарајућег општеобразовног програма, остварују програми за стицање одговарајућих звања IV степена стручне спреме;
- г) средња стручна школа у којој се, поред одговарајућег општеобразовног програма, остварује стручни програм III и IV степена стручне спреме, те стичу занимања одговарајуће струке;
- д) школа за ученике са потешкоћама у развоју, у којој се остварују стручни програми прилагођени за образовање ученика са потешкоћама у развоју,
- е) средња вјерска школа у којој се, поред одговарајућег општеобразовног програма, остварује и посебан програм за образовање вјерских службеника;
- ж) мјешовита средња школа у којој се, поред одговарајућег општеобразовног програма, остварује и програм гимназије, средње техничке школе и средње стручне школе.
- з) школа посебне намјене (полицијска и друга школа), је школа у којој се образују ученици за стручно звање или занимање, које је од посебног интереса за Кантон.
- и) Средњошколски центар састављен од двије или више врста средњих школа.

(2) У школи, поред реализовања програма општеобразовног и одговарајућег стручног дијела из става (1) овог члана могу се реализовати и програми стручног усавршавања наставника, допунског образовања, као и стручног оспособљавања путем курсева.

VII. СРЕДЊЕ ОПШТЕ И СРЕДЊЕ СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ

Члан 58. (Гимназија)

(1) Гимназија је школа савременог општег четворогодишњег образовања и припремања ученика за наставак школовања на високошколским установама.

(2) У гимназији се образују редовни и ванредни ученици по општеобразовним програмима и програмима према типу гимназије.

(3) Гимназија може имати једно или више изборних подручја:

- а) друштвено
- б) језичко
- в) природно-математичко
- г) математичко-информатичко
- д) спортско
- е) педагошко-психолошко
- ж) подручје примијењених умјетности.

4) У гимназији се не може вршити истовремено образовање по програму друге врсте школе.

Члан 59. (Умјетничка школа)

(1) У умјетничкој школи образују се ученици по општеобразовном програму и посебном програму из музичке, балетске и ликовне умјетности у трајању од четири године за стицање одговарајућег звања и за наставак образовања на високошколским установама.

(2) Наставним планом и програмом умјетничке школе утврђује се однос општеобразовних садржаја и дијела програмских садржаја за образовање из одређене области умјетности.

Члан 60. (Средња техничка школа)

(1) У средњој техничкој школи образују се ученици за сложеније захтјеве рада у трајању од четири године по општеобразовном и стручном програму средњег стручног образовања на основама савремене и традиционалне технологије.

(2) Наставним планом и програмом средње техничке школе, за сваки тип школе, утврђује се однос општеобразовног и садржаја стручнотеоријског и практичног дијела наставе.

(3) У средњој техничкој школи се стичу одговарајућа стручна звања.

(4) У оквиру једног стручног звања може бити више изборних подручја.

(5) Ученик који заврши средњу техничку школу, оспособљен је за рад и за наставак образовања.

Члан 61.
(Средња стручна школа)

(1) У средњој стручној школи образују се ученици за одговарајућа занимања у трогодишњем или четворогодишњем трајању.

(2) Наставним планом и програмом утврђује се занимање и трајање образовања, те однос општеобразовних, стручно-теоријских садржаја и садржаја практичне наставе.

(3) У средњој стручној школи стичу се одговарајућа стручна занимања.

Члан 62.
(Мјешовита средња школа)

1) У мјешовитој средњој школи ученици се образују по програму гимназије, по програму средње техничке школе и програму средње стручне школе.

2) У мјешовитој средњој школи ученици се образују и припремају за наставак школовања на високошколским установама, образују за сложеније захтјеве рада у трајању од четири године по општеобразовном и стручном програму средњег стручног образовања те се оспособљавају за одговарајућа занимања у трогодишњем трајању.

Члан 63.
(Средња вјерска школа)

(1) Средња вјерска школа је школа у којој се образују редовни ученици у трајању од четири године по програму општеобразовних предмета и посебном програму за стручно образовање вјерских службеника.

(2) У средњим вјерским школама, у зависности од типа, ученици стичу звање у складу са наставним планом и програмом.

(3) Ученик који заврши средњу вјерску школу оспособљен је за рад и наставак образовања.

(4) У средњој вјерској школи не може се вршити истовремено образовање по програму за друге врсте средњих школа.

Члан 64.
(Наставак образовања)

(1) Ученик са завршеном средњом стручном школом у трогодишњем или четворогодишњем трајању може се уписати на одговарајућу високошколску установу, под условом да стекне допунско образовање из општеобразовних предмета у средњој техничкој школи, по посебном програму који на приједлог Педагошког завода утврђује Министарство.

(2) Ученику који прелази из једног образовног програма у други, у оквиру исте струке, вријеме образовања у претходном образовном програму признаје се за даљи наставак образовања на цијелој територији Босне и Херцеговине, у складу са наставним планом и програмом и другим условима утврђеним важећим прописима.

(3) Ученик се уписује у наредни разред, а школа је дужна да му омогући полагање евентуалне разлике предмета најкасније до 15. априла текуће школске године.

Члан 65.
(Стицање V степена образовања и мајсторских звања за обртничка занимања)

- (1) У средњим школама за стручно образовање и обуку које испуњавају одговарајуће услове могу се даље ванредно образовати полазници за V степен, за стицање звања мајстора, специјалисте, инструктора и пословође.
- (2) Право на образовање из става (1) овог члана имају полазници који су стекли средње образовање у складу са чланом 5. овог Закона и имају најмање двије године радног искуства у неком од занимања струке за коју желе стећи звање из става (1) овог члана.
- (3) Одговарајуће звање из става (1) овог члана стиче се на основу успјешног савладавања наставног плана и програма који се по правилу реализује у трајању од најмање једне године путем обавезног похађања наставе и положених испита.
- (4) Програм из става (3) овог члана може се реализовати по принципу кондензоване наставе путем инструктивне наставе у трајању од најмање $\frac{1}{4}$ часова предвиђених наставним планом и програмом, а уз сагласност Министарства.
- (5) Организовање наставе, начин полагања испита и друга питања значајна за стицање мајсторских звања за обртничка занимања ће се реализовати у складу са Законом о обрту и сродним дјелатностима и другим актима релевантним за ту област.
- (6) Ближи пропис о условима образовања, организовању редовне и инструктивне наставе, начин полагања испита за звања из ставова (1) и (5) овог члана, доноси Министарство.

Члан 66. **(Практична настава)**

- (1) Практична настава у техничкој школи и стручној школи изводи се у складу са наставним плановима и програмима у школским радионицама, лабораторијама и кабинетима те другим објектима и просторима за наставу, опремљеним у складу са одговарајућим нормативима.
- (2) Практична настава се изводи под стручним надзором школе и у установама, привредним друштвима и другим правним лицима која имају одговарајућу савремену опрему, техничко-технолошка средства и друге одговарајуће услове, у складу с наставним планом и програмом.
- (3) Услови, облици, методе и поступци извођења практичне наставе те вршење стручног надзора, регулишу се уговором који су школе обавезне закључити са привредним друштвом, установом или лицем које самостално обавља дјелатност.
- (4) Изузетно, услове за обављање практичне обуке за изучавање традиционалних заната који су од посебног значаја за Кантон, посебним прописом уређује Министарство.

Члан 67. **(Феријална пракса ученика)**

- (1) Наставним планом и програмом техничке школе, као и стручне школе, могу се утврдити обавезе, програм, вријеме и трајање обављања феријалне праксе ученика.
- (2) Услови извођења феријалне праксе за ученике школе утврђују се уговором са јавним предузећем, привредним друштвом, установом или лицем које самостално обавља дјелатност, у зависности од тога гдје се она изводи.

Члан 68. **(Образовање ученика са потешкоћама у развоју)**

(1) Дјеца и млади са потешкоћама у развоју стичу образовање у редовним школама и према програмима прилагођеним њиховим могућностима и способностима.

(2) У случајевима кад је немогуће пружити одговарајуће образовање у редовним школама, дјеца и млади са озбиљним сметњама и потешкоћама у развоју могу се, дјелимично или у цјелини, образовати у установама намијењеним за образовање и одгој лица са потешкоћама у физичком и психичком развоју.

(3) образовање дјеце и младих са потешкоћама у развоју је од приоритетног јавног интереса и саставни је дио јединственог образовног система.

(4) Билжи пропис о одгоју и образовању дјеце са потешкоћама у развоју доноси Министарство на приједлог Педагошког завода.

Члан 69.

(Наставни план и програм и трајање образовања)

(1) Наставним плановима и програмима за образовање ученика са потешкоћама у развоју утврђује се занимање, трајање образовања, однос општеобразовних, стручно-теоријских и садржаја практичне наставе и исходи знања.

(2) У школи за ученике са потешкоћама у развоју образовање траје од једне до четири године по прилагођеним програмима за одговарајуће профиле I, II и III и IV степена стручне спреме.

(3) У установама за образовање, одгој и рехабилитацију ученика оштећеног слуха и говора, образују се редовни ученици и полазници по наставним плановима и програмима I, II, III и IV степена стручне спреме средње стручне школе.

VIII. СРЕДЊЕ СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА ОДРАСЛИХ

Члан 70.

(Образовање и обука одраслих)

(1) образовање и обуку одраслих могу проводити средње стручне школе, центри за образовање одраслих, установе за образовање, смјештај и бригу лица с потешкоћама у развоју (у даљем тексту: установе за образовање и обуку одраслих).

(2) Установе за образовање и обуку одраслих могу организовати образовање и обуку одраслих у оквиру своје регистроване дјелатности ако испуњавају просторне, кадровске и материјалне услове прописане стандардима и нормативима и овим законом, уз сагласност Министарства.

(3) образовање и обука одраслих за стицање занимања одговарајуће струке, стручно усавршавање, преквалификација, допунско образовање и стручно оспособљавање путем курсева реализује се у складу са Наставним плановима и програмима.

(4) Одговарајућим наставним планом и програмом за образовање или обуку одраслих утврђује се сврха, циљеви и задаци програма, наставни предмети, садржај, трајање образовања, фонд сати теоријске и практичне наставе, дидактички и други услови за извођење програма те профил и стручна спрема лица која изводе теоријску и практичну наставу.

(5) Програм се може изводити: редовном наставом, консултативно-инструктивном наставом, практичном наставом, те на други примјерен начин.

(6) Програм може имати модуларну структуру.

(7) Наставне планове и програме из става (3) овог члана доноси Министарство на приједлог Педагошког завода.

Члан 71.
(Полазници)

(1) Лице старије од 18 година које не похађа редовну школу може похађати средње образовање за одрасле у својству полазника.

(2) Статус полазника стиче се уписом у програм.

(3) Статус полазника престаје завршетком програма, исписом из програма или на други начин предвиђен уговором о образовању, којим полазник и установа за образовање одраслих уређују међусобна права и обавезе.

Члан 72.
(Видови стручног оспособљавања)

У установама за образовање и обуку одраслих обавља се стручно оспособљавање за:

- а) завршетак средњег образовања и стицање квалификације;
- б) доквалификацију;
- в) преквалификацију;
- г) сертификацију;
- д) стицање звања мајстор одређеног занимања, после завршетка стручне школе (трећег степена) и двије године рада у том занимању и
- е) стицање звања специјалиста одређеног занимања, после завршетка стручне техничке школе (четвртог степена) и двије године рада у том занимању.

Члан 73.
(Стручно оспособљавање путем курсева)

(1) У установама за образовање и обуку одраслих може се вршити и оспособљавање одраслих за рад у трајању од шест мјесеци до двије године те стручно оспособљавање путем курсева.

(2) Стицањем образовања из става (1) овог члана не стиче се средња стручна спрема.

Члан 74.
(Трошкови обуке)

(1) Полазник обуке за одрасле или правно лице које упућује полазника на обуку сноси трошкове обуке и полагања испита.

(2) Висина накнаде за обуку и полагање испита из става (1) овог члана утврђује се правилником о образовању и обуци одраслих.

Члан 75.
(Правилник о образовању и обуци одраслих)

Правилником о образовању и обуци одраслих, којИ доноси Министарство, ближе се уређује: програми образовања одраслих, установе за образовање одраслих,

полазници, праћење и развој образовања одраслих, финансирање образовања одраслих, документација и евиденција о образовању одраслих и надзор над стручним радом установа за образовање одраслих.

IX. УЧЕНИЦИ

Члан 76. (Стицање статуса ученика)

- (1) Средњошколско образовање је свима доступно, у складу са постигнутим успјехом у основној школи, личним интересом и способностима.
- (2) Статус ученика школе стиче се уписом.
- (3) Статус редовног ученика може се стећи само у једној школи.
- (4) Изузетно, ученик који похађа редовну школу може стећи статус редовног ученика и у умјетничкој школи.

Члан 77. (Упис ученика у школу)

- (1) У први разред школе уписује се лице као редовни ученик које је завршило основну школу и које није старије од 18 година у моменту уписа.
- (2) Лица која се уписују у школе за ученике са потешкоћама у развоју могу имати другу старосну границу за упис у први разред.
- (3) Упис ученика у I разред школе врши се на основу конкурса који се објављује путем средстава информисања најмање два мјесеца прије почетка школске године.
- (4) Предност, под једнаким условима, код натјечања на конкурсима имају дјеца са потешкоћама у развоју (у складу са Критеријима за упис у први разред) и дјеца која испуњавају услове утврђене Законом о допунским правима бораца - бранитеља и чланова њихових породица.
- (5) Критерије за упис у I разред школе доноси Министарство.
- (6) План уписа у први разред средњих школа на подручју Кантона, за сваку школску годину, на иницијативу школског одбора и трипартитног савјетодавног вијећа, проведене јавне расправе те приједлога Министарства, доноси Влада Кантона.
- (7) Редовно средњошколско образовање у јавним установама је бесплатно.
- (8) Ученици који конкуришу у гимназије, техничке и сродне школе и умјетничке школе у првом конкурсном року полажу пријемни испит, који није елиминаторан (осим стручног дијела испита – практичног рада у умјетничким школама и теста физичке способности у гимназији за спортско изборно подручје), а чији резултати улазе у укупан број бодова сваког кандидата.
- (9) Од полагања пријемног испита ослобађају се ученици који су имали одличан успјех из свих предмета, од петог до осмог разреда осмогодишње основне школе, односно од седмог до деветог разреда деветогодишње основне школе, те примјерно владање, као и ученици са потешкоћама у развоју који су похађали основну школу по прилагођеном наставном плану и програму.
- (10) Ученици који конкуришу у средње стручне школе не полажу пријемни испит.
- (11) Ближе прописе о начину полагања пријемног испита доноси Министарство.

Члан 78. (Упис ученика у умјетничку школу и вјерску школу)

(1) У средњу умјетничку и средњу вјерску школу могу се уписати ученици који су са успјехом завршили редовно основно образовање и одгој и ако положи пријемни испит.

(2) Ближе прописе о начину полагања пријемног испита доноси Министарство.

Члан 79.

(Престанак статуса редовног ученика школе)

(1) Статус ученика школе престаје:

- а) завршавањем образовања у школи;
- б) губљењем права на даље редовно образовање у тој школи;
- в) искључивањем из школе;
- г) напуштањем школе и
- д) исписивањем из школе;

(2) Поступак и услови за утврђивање напуштања школе утврђују се правилима школе.

Члан 80.

(Понављање разреда)

(1) Редован ученик који са успјехом не заврши разред, има право да понови разред.

(2) У току редовног образовања, ученик не може два пута поновити разред.

(3) Редован ученик који у току образовања заостаје у савладавању наставних садржаја или не заврши разред, може се преусмјерити на образовање по једноставнијем програму.

(4) Редован ученик који је напустио школу, уколико жели да поново настави образовање као ванредан ученик, сноси трошкове свог образовања.

Члан 81.

(Преусмјеравање ученика)

(1) Редован ученик који је током укупног дотадашњег средњег образовања у учењу постигао успјех најмање врло добар (4,00) и има примјерно владање, има право поднијети захтјев за преусмјерење на образовање за занимање које изабере, у истој или другој средњој школи.

(2) Уколико у току образовања ученик заостаје у савладавању наставних садржаја или не заврши разред, може се, уз његов и пристанак родитеља или старатеља, преусмјерити на образовање за занимање са једноставнијим програмом.

(3) Одлуку за ученике из ставова (1) и (2) овог члана доноси наставничко вијеће средње школе, посебно узимајући у обзир педагошке стандарде и нормативе.

(4) Преусмјеравање из ставова (1) и (2) овог члана подразумијева обавезу ученика да полаже разлику предмета, коју утврђује наставничко вијеће средње школе.

Члан 82.

(Испис ученика из школе)

(1) Редован ученик се може исписати из школе уз сагласност родитеља - старатеља:

а) када из објективних разлога мора прекинути образовање;

б) када прелази у другу школу.

(2) Редован ученик се може исписати из школе у случају промјене мјеста боравка и наставка образовања у другој школи, али најкасније два мјесеца прије завршетка наставе у другом полугодишту, односно два мјесеца прије завршетка образовања.

(3) Школа исписаним ученицима, на захтјев ученика или родитеља, издаје увјерење о постигнутом успјеху у учењу и владању до момента исписа из школе.

Члан 83.

(Упис на програме у другој школи)

(1) Ученик школе може се истовремено уписати и полагати предмете другог програма школе у истоврсној или другој школи и, као ванредни ученик, стећи и друго образовање.

(2) Правилима школе утврђују се ближи услови стицања образовања у смислу става (1) овог члана.

Члан 84.

(Ванредни ученик)

(1) Средња школа објављује јавни конкурс за упис ванредних ученика, у дневним новинама и другим електронским и писаним медијима најмање 15 дана прије почетка школске године.

(2) Конкурс и пријем ванредних ученика који полажу разред у цјелини, мора бити окончан до краја септембра текуће школске године.

(3) Пријем захтјева и ванредних ученика за преквалификацију, полагање предметних, допунских и матурских испита ће се вршити најкасније до петнаест (15) дана прије почетка сваког испитног рока, утврђеног овим Законом и одговарајућим правилником.

(4) Статус ванредног ученика стиче се уписом у одговарајућу врсту средње школе, похађањем инструктивно-консултативне наставе и полагањем испита.

(5) Фонд часова инструктивно-консултативне наставе се утврђује одлуком наставничког вијећа у складу са релевантношћу предмета за одређену врсту звања/занимања и не може бити мањи од 15% укупног фонда часова за скупину предмета коју кандидат има обавезу полагати.

(6) Средња школа организује, у току школске године, три редовна испитна рока (јануарско-фебруарски, јунски и аугустовско-септембарски испитни рок), а по потреби и један ванредни рок који на приједлог Наставничког вијећа средње школе одобрава и утврђује Министарство.

(7) У случајевима неправилности полагања испита за ванредне ученике, које утврди наставничко вијеће или кантонална инспекција за образовање, директор школе поништава испит.

(8) Ближе прописе о упису, организацији и начину полагања испита за ванредне ученике доноси Министарство.

Члан 85.

(Одсуствовање са наставе по одобрењу)

(1) Школа може ученицима, који су проглашени перспективним или врхунским спортистима, те надареним ученицима за поједине наставне области који су стекли право учешћа на међународним или државним такмичењима, као и у другим случајевима, одлуком наставничког вијећа школе, одобрити одсуствовање са nastave ради припремања и учешћа на такмичењима под условима утврђеним правилима школе.

(2) Школа ће ученицима из става (1), овог члана омогућити да, путем инструктивне, консултативне nastave и полагањем испита у току школске године, заврше одговарајући разред.

Члан 86.

(Праћење и вредновање резултата рада ученика)

(1) Школа је дужна да, у току образовања, систематски и континуирано прати развој ученика, њихове склоности и способности, да вреднује резултате њиховог рада и усмјерава их у складу са потребама тржишта рада и програмом професионалне оријентације за избор одговарајућег образовања.

(2) Програм професионалне оријентације ученика доноси Педагошки завод.

Члан 87.

(Оцјењивање рада ученика)

(1) Школа је одговорна за редовно праћење, вредновање и оцјењивање рада и равномјерну оптерећеност ученика у току школске године.

(2) Оцјењивање резултата рада ученика у школи је бројчано.

(3) Оцјењивање у школи је јавно и континуирано.

(4) Приликом оцјењивања уз бројчану оцјену уписује се и датум.

(5) Бројчане оцјене из предмета или области су:

одличан (5),

врло добар (4),

добар (3),

довољан (2)

и недовољан (1).

Оцјена недовољан (1) није пролазна.

(6) Изузетно, оцјењивање резултата рада ученика са потешкоћама у развоју, уколико ће то боље изразити резултате у односу на циљеве из плана, поред бројчаног може бити и описно.

(7) Ближе прописе о праћењу, вредновању и оцјењивању резултата рада ученика доноси Министарство.

Члан 88.

(Општи успјех ученика)

(1) Општи успјех ученика утврђује се на основу закључених оцјена на крају оба полугодишта, а за ученике упућене на поправни испит, послје обављених поправних испита.

(2) За ученике за које се настава не изводи по полугодиштима општи успјех утврђује се на завршетку образовања.

(3) Наставничко вијеће, након сваког полугодишта, утврђује резултате рада одјељења, разреда и школе.

Члан 89. (Заључивање оцјена)

(1) Закључну оцјену из појединих наставних предмета утврђује одјељенско вијеће на приједлог предметног наставника.

(2) Ученик, његов родитељ односно старатељ, имају право приговора на закључну оцјену.

(3) Приговор се подноси наставничком вијећу, у року од три дана од дана саопштења оцјене.

(4) Приговором се може захтијевати изузеће предметног наставника из комисије за провјеру знања.

(5) Наставничко вијеће дужно је да у року од три дана донесе одлуку о приговору.

(6) Ако наставничко вијеће усвоји приговор, образоваће комисију која ће провјерити знање ученика у року од два дана.

(7) Оцјена комисије је коначна.

Члан 90. (Начин утврђивања општег успјеха ученика)

(1) Општи успјех ученика утврђује се на основу просјека пролазних оцјена из свих наставних предмета.

(2) Ученик је завршио разред:

- а) одличним успјехом ако је постигао просјечну оцјену најмање 4,50;
- б) врло добрим успјехом ако је постигао просјечну оцјену најмање 3,50;
- в) добрим успјехом ако је постигао просјечну оцјену најмање 2,50;
- г) довољним успјехом ако има све пролазне оцјене и просјечну оцјену најмање 2,00.

(3) Одјељенско, односно наставничко вијеће, утврђује постигнути успјех ученика на нивоу одјељења, разреда и школе.

(4) Постигнути успјех утврђује се на основу просјечне оцјене на двије децимале за одјељење, разред и школу.

(5) На основу постигнутог успјеха из става (4) овог члана, на крају завршног разреда проглашава се ученик генерације школе.

Члан 91. (Поправни испит)

(1) Ученик који на крају другог полугодишта односно образовања, има једну или двије недовољне оцјене упућује се на поправни испит у августовском испитном року.

(2) Изузетно, ученик завршног разреда који на крају другог полугодишта односно образовања, има једну недовољну оцјену, може полагати поправни испит 15 дана након завршетка наставне године, уз писмену сагласност родитеља односно старатеља, уколико није стекао пунољетство.

(3) Ученик који не положи поправни испит, упућује се да понови разред.

(4) Изузетно, ученику који прелази у завршни разред образовања, а не положи поправни испит из једног предмета у редовном августовском року, на приједлог

одјељенског вијећа, наставничко вијеће може одобрити услован упис у наредни разред, с тим да је обавезан најкасније до краја септембра текуће године положити испит из предмета из којег је упућен на поправни испит.

(5) У случају да испит из претходног става овог члана не положи, ученик се враћа у претходни разред да га понови.

Члан 92.
(Завршетак разреда, односно образовања)

Ученик је завршио разред, односно образовање, када је успјешно завршио све обавезе утврђене наставним планом и програмом.

Члан 93.
(Владање ученика)

- (1) У школи се оцјењује и владање ученика.
- (2) Оцјене из владања су: примјерно, врло добро, добро, задовољава и лоше.
- (3) Оцјену из владања утврђује одјељенско вијеће на приједлог разредника.

Члан 94.
(Завршетак два разреда у току једне школске године)

(1) Ученик, који у току образовања показује изузетне способности и има одличан успјех, може брже напредовати, односно завршити два разреда у току једне школске године.

(2) Ближим прописом који доноси Министарство утврђује се начин бржег напредовања, односно завршетка два разреда у току једне школске године.

Члан 95.
(Допунски испит)

(1) Ученику школе може се утврдити обавеза полагања допунског, разредног и матурског, односно завршног испита.

(2) Допунски испит полаже ученик из одређених предмета или области у случајевима промјене и даљег наставка средње школе, те наконведеног поступка нострификације дипломе или еквиваленције свјedoцбе.

(3) Наставничко вијеће школе утврђује наставне предмете из којих се полаже допунски испит.

Члан 96.
(Разредни испит)

(1) Разредни испит полажу редовни ученици и полазници који су, из оправданих разлога, остали неоцијењени на крају наставне године односно образовања, из свих предмета једног разреда, односно образовања по одговарајућем наставном програму.

(2) Разредни испити се организују у случајевима када је ученик оправдано изостао са наставе више од једне трећине планираних часова у другом полугодишту.

(3) Разредни испит полаже се и у случајевима када је у школи из појединих наставних предмета организована инструктивна настава која се на крају наставне године мора верификовати.

(4) Уколико се утврде неправилности настале у поступку провођења испита, наставничко вијеће поништава испите.

(5) Ближе прописе о организовању, начину, времену и условима полагања испита у школи доноси Министарство.

Члан 97. (Полагање матуре у гимназији)

(1) На завршетку образовања у гимназији се полаже матура.

(2) Програм и начин полагања матуре утврђује се наставним планом и програмом.

(3) У општој гимназији на завршетку образовања се полаже екстерна матура.

(4) У гимназији, чији програми и реализација наставног процеса испуњавају услове у складу са организацијом међународне матуре, школа може организовати полагање међународне матуре.

(5) Од полагања матуре, осим одбране матурског рада у гимназији, ослобађају се ученици који имају одличан успјех у свим разредима и примјерно владање, те одличан успјех (просјечна оцјена 5,0) из предмета који се према наставном плану и програму полагају на матури.

(6) Ближи пропис о полагању матуре у гимназији доноси Министарство.

Члан 98. (Полагање матуре у техничкој, умјетничкој и вјерској школи)

(1) На завршетку образовања у техничкој, умјетничкој и вјерској школи полаже се матура.

(2) Програми и начини полагања матуре утврђују се наставним плановима и програмима за сваку врсту школе.

(3) Од полагања матуре, осим одбране матурског рада, у техничкој, умјетничкој и вјерској школи ослобађају се ученици који имају одличан успјех у свим разредима и примјерно владање те одличан успјех (просјечна оцјена 5,0) из предмета који се према наставном плану и програму полагају на матури.

(4) Ближи пропис о полагању матуре у техничкој, умјетничкој и вјерској школи доноси Министарство.

Члан 99. (Завршни испит са практичним радом)

(1) На завршетку образовања у стручној школи за стицање III степена стручне спреме полаже се завршни испит са практичним радом. Наставним планом и програмом за сваку школу утврђује се начин полагања завршног испита.

(2) Ближи пропис о полагању завршног испита у средњој стручној школи доноси Министарство.

Члан 100. **(Диплома за постигнуте резултате)**

(1) Ученику који у току четворогодишњег образовања и одгоја по наставном плану и програму постигне одличан успјех из свих наставних предмета, примјерно владање, изузетне резултате у свим разредима школе, реализоване програме додатне наставе, програме слободних активности, као и постигнуте изузетне резултате на такмичењима, смотрема и у другим ваннаставним активностима, издаје се посебна диплома за постигнуте резултате.

(2) Образац посебне дипломе из става (1) овог члана прописује Министарство.

(3) Ученику који постиже одличне резултате у образовно-одгојном процесу и другим активностима у школи могу се додјеливати похвале, признања и награде под условима и на начин утврђен правилима школе.

Члан 101. **(Педагошке мјере)**

(1) Ученику који нередовно похађа школу, недолично се понаша према другим ученицима и наставницима те школској имовини, као и ученику за кога се утврди да наставу похађа под дејством алкохола, дроге и других опојних и законом забрањених средстава, могу се изрећи педагошке мјере, када се може очекивати да ће се изрицањем мјера остварити циљ одгоја.

(2) Педагошке мјере су:

- а) укор разредника,
- б) укор одјељењског вијећа,
- в) укор директора,
- г) укор наставничког вијећа,
- д) премјештање у друго одјељење,
- е) искључење из школе.

(3) Педагошка мјера искључење из школе се може изрећи само за теже повреде обавеза ученика. Тежа повреда обавеза ученика је:

- а) преправка података у свједочанству, дипломи или другим јавним исправама,
- б) преправка или дописивање података у евиденцију коју води школа,
- в) политичко организовање или дјеловање ученика у школи,
- г) крађа имовине школе, запосленика и ученика,
- д) давање или употреба алкохола и наркотичких средстава у школи, као и подстрекивање на њихову употребу,
- е) вршњачко насилничко понашање,
- ж) насилничко понашање према наставницима и осталом радном особљу школе,
- з) посједовање оружја,
- и) изражавање националне и вјерске нетрпељивости,
- ј) неоправдано изостајање са наставе и других облика одгојно-образовног рада 30 и више часова,
- к) кориштење мобилног телефона за снимање слике или тона у вријеме наставе.

(4) Педагошке мјере укор наставничког вијећа, премјештање из одјељења у одјељење и искључење из школе, изриче наставничко вијеће, о чему школа доноси рјешење.

(5) Ученик, односно његов родитељ или старатељ, на изречене педагошке мјере укор наставничког вијећа, премјештање из одјељења у одјељење или искључење из школе, могу поднијети жалбу школском одбору у року од седам дана.

(6) Одлука школског одбора је коначна.

Члан 102.

(Дисциплинска и материјална одговорност ученика)

(1) Изречена педагошка мјера повлачи снижавање оцјене из владања ученика.

(2) Педагошка мјера важи за школску годину за коју је изречена, а у току школске године може се ублажавати или укинути.

(3) Ученик ће одговорати за материјалну штету учињену у школи или код правног лица код кога обавља практичну наставу, ако је исту учинио намјерно. Висину учињене штете и околности под којим је штета учињена утврђује комисија коју именује директор школе.

(4) Одлуку о одговорности ученика за штету и висину накнаде, на приједлог комисије, доноси школски одбор. Одлука школског одбора је коначна.

(5) Ближи пропис о повредама дисциплине, поступку за утврђивање дисциплинске одговорности ученика, дужини трајања педагошке мјере, њеном ублажавању, укидању и посљедичном односу на оцјену из владања ученика, као и о накнади учињене материјалне штете, утврђују се правилима школе.

Члан 103.

(Обавеза упознавања ученика са његовим правима, дужностима и одговорностима)

Школа је обавезна да, на почетку школске године, односно образовања, упозна ученике са њиховим правима, дужностима и одговорностима утврђеним овим Законом и правилима школе.

X. ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈА И ЈАВНЕ ИСПРАВЕ

Члан 104.

(Ученичка књижица)

(1) Школа уписаним ученицима, на почетку образовања, издаје ученичку књижицу која важи до краја одговарајућег образовања и одгоја.

(2) Ученичка књижица је јавна исправа којом се у току средњег образовања доказује статус ученика школе.

Члан 105.

(Свједоцба и диплома)

(1) О завршеном разреду односно образовању, школа издаје свједоцбу.

(2) Ученику који положи са успјехом матурски, односно завршни испит школе, издаје се диплома о завршеној школи.

(3) Свједоцба, односно диплома, коју издаје верификована школа, има важност јавне исправе.

Члан 106.
(Валидност свједоцбе односно дипломе)

Свједоцба, односно диплома стечена на територији Босне и Херцеговине, има исту вриједност као и свједоцба, односно диплома стечена у одговарајућим школама на подручју Кантона.

Члан 107.
(Дупликат свједоцбе, односно дипломе)

На захтјев ученика, његовог родитеља односно старатеља, школа издаје дупликат свједоцбе, односно дипломе на основу података из матичне књиге.

Члан 108.
(Евиденција и документација)

(1) Школа води евиденцију и документацију о образовно-одгојној дјелатности: матичну књигу, именик ученика, дневник рада, регистар и сл.

(2) Подаци у матичној књизи су трајне вриједности.

(3) Ближе прописе о садржају свједоцбе, дипломе, ученичке књижице и начин вођења евиденције и документације у школи доноси Министарство.

XI. НАСТАВНИЦИ, СТРУЧНИ САРАДНИЦИ И САРАДНИЦИ

Члан 109.
(Послови наставника)

(1) Образовно – одгојни рад у школи обављају наставници, стручни сарадници и сарадници.

(2) Наставник обавља сљедеће послове:

а) остварује циљеве и задатке средњег образовања и одгоја утврђене овим Законом и на основу њега донесеним прописима и другим актима,

б) планира и реализује наставни план и програм у оквиру 40-часовне радне седмице и годишњег програма рада школе;

в) прати и вреднује успјех и владање ученика,

г) води педагошку евиденцију и документацију о одгојно-образовном раду и ученицима,

д) сарађује са стручном службом школе, родитељима ученика на пословима одгоја и образовања,

е) учествује у раду стручних органа школе ради унапређивања рада школе и

ж) извршава и друге обавезе које произлазе из општих аката школе и годишњег програма рада школе.

(3) Наставници, стручни сарадници и сарадници дужни су да предузимају мјере заштите права ученика, те да о сваком кршењу тих права, посебно о свим облицима насиља над учеником, одмах обавијесте надлежну социјалну службу.

Члан 110.

(Профил и стручна спрема наставника)

- (1) Наставник у средњој школи је лице које реализује наставни план и програм и којем је првенствени задатак образовање и одгој ученика.
- (2) Профил и стручна спрема наставника у средњој школи утврђује се наставним планом и програмом за сваки предмет појединачно, у зависности од врсте и типа средње школе, а профил и стручна спрема свих осталих запосленика утврђују се Педагошким стандардима и нормативима.
- (3) Општеобразовну, стручно-теоријску, практичну и наставу у оквиру лабораторијског рада, у складу са ставом (2) овог члана, у средњој школи изводе лица:
  - а) са завршеним најмање VII степеном стручне спреме, са звањем професора, или завршеним другим факултетом и положеном педагошко-психолошком и методичко-дидактичком групом предмета и
  - б) са завршеним I или II, односно III циклусом болоњског високообразовног процеса на наставничком факултету или другом факултету и положеном педагошко-психолошком и методичко-дидактичком групом предмета.
- (4) Практичну и наставу у оквиру лабораторијског рада у средњим школама изводе и наставници са завршеним VII, односно VI степеном стручне спреме, у складу са наставним планом и програмом, мајстори, пословође, специјалисти инструктори са завршеним најмање V степеном стручне спреме и са пет година радног искуства у струци и положеном педагошко-психолошком и методичко-дидактичком групом предмета.
- (5) Ако се практична и настава у оквиру лабораторијског рада реализује у привредним или другим организацијама, уговором средње школе са том организацијом се одређују лица задужена за праћење, реализацију и оцјењивање ученика из предмета практичне наставе.
- (6) На профил и стручну спрему лица која су уговором из става (5) овог члана одређена за оцјењивање ученика аналогно се примјењују ставови (2), (3) и (4) овог члана.
- (7) За ученике са додатним образовним потребама општеобразовне предмете у средњој школи предају наставници и дефектолози одговарајућег профила и стручне спреме у складу са наставним планом и програмом.
- (8) За учествовање у образовно-одгојном раду и обављању послова под непосредним руководством наставника, средња школа може имати сарадника у настави, у складу са Педагошким стандардима и наставним планом и програмом.

Члан 111.

(Припрема и стручно усавршавање)

- (1) Наставник у средњој школи има слободу у педагошком раду и поучавању у оквирима утврђеним наставним планом и програмом и другим релевантним законским и подзаконским актима.
- (2) Наставник има обавезу да се уредно припрема за организацију и обављање непосредног образовно- одгојног рада, за час, односно наставну јединку.
- (3) Наставници, стручни сарадници и сарадници обавезни су да се стручно усавршавају и континуирано едуцирају у току цијелог радног вијека, с циљем квалитетног праћења, подстицања и помагања у образовању и развоју ученика и обављања других послова утврђених релевантним прописима.
- (4) Правилник о стручном усавршавању доноси Министарство.

(5) Наставници и стручни сарадници средње школе могу се удруживати у стручне активе и струковна удружења на нивоу школе и вишим нивоима, с циљем унапређења рада, едукације и сарадње са другим регијама.

Члан 112. (Стручни сарадници)

(1) Стручним сарадницима, у складу са Педагошким стандардима, сматрају се: педагог, психолог, педагог-психолог, социјални радник, библиотекар, дефектолог те здравствени радник са одговарајућом ВСС и положеним одговарајућим стручним испитом.

(2) Стручни сарадник у настави је педагог, психолог и педагог-психолог.

(3) Стручни сарадници у настави обављају непосредни одгојно-образовни рад те стручно развојне и координацијске послове у складу са Педагошким стандардима.

Члан 113. (Сарадници)

За учествовање у образовно-одгојном раду и обављању послова под непосредним руководством наставника и стручних сарадника, школа може изабрати за сарадника: лаборанта, књижничара, сарадника за наставу и друго лице које има завршену средњу стручну спрему одговарајућег усмјерења и положен стручни испит.

Члан 114 . (Запошљавање у школи)

(1) Запосленици школе бирају се на основу јавног конкурса, односно огласа, који расписује школски одбор и објављује у дневном листу.

(2) Ближе одредбе о условима и поступку избора наставника, стручних сарадника и сарадника садрже правила средње школе.

Члан 115. (Забрана дискриминације)

Забрањује се дискриминација по основу пола у раду школе, у поступку утврђивања плате и других накнада за исти рад, односно за рад једнаке вриједности, напредовања у послу под једнаким условима, образовања, оспособљавања и стручног усавршавања, услова рада, те сваке друге радње која представља неки облик директне или индиректне дискриминације утврђене Законом о равноправности сполова у Босни и Херцеговини.

Члан 116. (Љекарски преглед)

(1) Школа је дужна осигурати да запосленици школе изврше периодични љекарски преглед најкасније до почетка наставе за текућу школску годину.

(2) Садржај и начин периодичног љекарског прегледа утврђује Министарство у сарадњи са надлежним Министарством за област здравства, а обављаће се у надлежној здравственој установи.

(3) Трошкови љекарског прегледа запосленика у школи, чији је оснивач Скупштина Кантона, падају на терет Буџета Кантона.

(4) Ако се од стране надлежне здравствене установе установи да је наставник, стручни сарадник или сарадник оболио од заразне болести или душевне болести, да је склон алкохолизму или наркоманији или има озбиљне поремећаје у понашању, то лице не може обављати послове који подразумевају рад са ученицима, док надлежна здравствена установа не утврди да су престале околности због којих му је рад са ученицима забрањен.

Члан 117.

(Неподобност за рад са дјецом)

(1) Неподобно је за рад са дјецом лице које је правоснажном пресудом осуђено на казну затвора за кривично дјело против уставног поретка, против живота и тијела, против слободе и права човјека и грађанина, против сполне слободе и морала, против брака, породице и младежи, против здравља људи, против опште сигурности људи и имовине, против јавног реда и правног промета, против правосуђа, против радних односа, кривична дјела подмићивања и кривична дјела против службене и друге одговорне функције, кривична дјела против човјечности и вриједности заштићених међународним правом, осим ако је наступила рехабилитација по посебном закону.

(2) Лице из става (1) овог члана не може бити примљено у радни однос у школи, а уколико је запосленик школе отказаће му се уговор о раду без обавезе поштивања прописаног или уговореног отказног рока.

Члан 118 .

(Распоред радног времена)

(1) Распоред радног времена наставника и стручних сарадника у оквиру четрдесетчасовне радне седмице утврђује директор, у складу са Педагошким стандардима и нормативима.

(2) Наставник, у оквиру четрдесеточасовне радне седмице, има 25 часова непосредног образовно-одгојног рада у средњој школи.

(3) Непосредни образовно-одгојни рад подразумева: часове редовне наставе са припремом и прегледом писмених задатака/програма, разредништво - час одјељенске заједнице, вођење секције или других облика ваннаставних активности, савјетодавни рад са ученицима, рад са ученичким организацијама, професионална оријентација, педагошко-психолошка пракса, сарадња са родитељима. Норма часова редовне наставе по предметима утврђена је Педагошким стандардима и нормативима.

(4) Изузетно од става (3) овог члана, директор школе може из оправданих разлога утврдити да наставник има до 30 часова непосредног образовно-одгојног рада, у периоду не дужем од једног полугодишта уз претходну сагласност Министарства.

(5) Због специфичности образовне дјелатности, средња школа може ангажовати наставника - спољњег сарадника на уговор о извођењу часова наставе с тим да се исти може обнављати најдуже до краја школске године.

(6) Уговор о извођењу часова наставе из тачке (5) овог члана закључује директор средње школе уз претходну сагласност Министарства.

Члан 119. (Годишњи одмор)

(1) Наставници, стручни сарадници и сарадници користе годишњи одмор у вријеме лјетног распуста ученика који траје најмање 30 радних дана, а остали запосленици у складу са Законом о раду.

(2) Наставници, стручни сарадници и сарадници, који због боловања и других оправданих разлога не искористе годишњи одмор у времену утврђеном ставом (1) овог члана, могу користити годишњи одмор до 30. јуна наредне године, а по могућности у току зимског одмора ученика.

(3) Дужина кориштења годишњег одмора наставника, стручних сарадника и сарадника ближе се уређује правилником о раду школе.

Члан 120. (Права и дужности наставника и стручних сарадника)

Наставници и стручни сарадници имају право и дужност да организују и обављају непосредан образовно-одгојни рад, прате, подстичу и помажу развој ученика, стручно се усавршавају и извршавају друге задатке утврђене овим Законом и правилима школе.

Члан 121. (Приправник)

(1) Приправник је лице које први пут заснива радни однос у школи у занимању за које се школовало, ради стручног оспособљавања за самостални рад.

(2) Лице које, након стечене одговарајуће стручне спреме, није радило у установама образовања, а стекло је радно искуство у струци дуже од годину дана, има статус приправника и оспособљава се за самосталан одгојно-образовни рад и обавезно је, у року од једне године од дана ангажовања положити стручни испит.

(3) Стручно оспособљавање за самосталан образовно-одгојни рад лица ангажованих на пословима наставника или школског педагога-психолога из ставова (1) и (2) овог члана траје дванаест мјесеци, а полагању стручног испита дужни су приступити у првом термину одређеном за полагање стручног испита.

(4) Ако лице из става (1) и става (2) овог члана из оправданих разлога не положи стручни испит у року, може и даље обављати послове на које је ангажовано, али најдуже до три мјесеца по истеку рока из претходног става овог члана, о чему директор школе доноси посебно рјешење.

(5) Стручно оспособљавање за самосталан рад на пословима секретара школе, библиотекара и других запосленика траје дванаест мјесеци.

(6) У току оспособљавања за самосталан образовно-одгојни рад лицима из ставова (1), (2) и (5) овог члана за пуно радно вријеме, припада плата у износу 80% плате радног мјеста за које се оспособљава.

Члан 122. (Оспособљавање приправника за самосталан рад)

(1) Наставничко вијеће школе утврђује програм оспособљавања за самосталан рад и именује ментора лицу из ставова (1) и (2) члана 121. овог Закона.

(2) Верификовање рада наставника, стручног сарадника и сарадника за вријеме оспособљавања за самосталан образовно-одгојни рад врши ментор.

(3) До момента стицања услова за самосталан одгојно-образовни рад, наставник, стручни сарадник или сарадник ради по инструкцијама и под надзором ментора.

(4) Стручни испит се полаже пред стручном комисијом коју именује Министарство.

(5) У стручну комисију могу се именовати стручна лица Министарства, професори одговарајућих факултета и стручни савјетници Педагошког завода те истакнути наставници из школа.

(6) Програм полагања стручног испита доноси Министарство.

(4) Начин оспособљавања за самостални рад, састав комисије пред којом се полаже стручни испит, садржај испита, начин одобравања полагања испита, издавање увјерења о положеном стручном испиту, као и вођење евиденције, ближе се регулишу прописима које доноси Министарство.

Члан 123.

(Оцјењивање рада наставника, стручних сарадника и сарадника)

(1) Школа је дужна осигурати да се рад наставника, стручних сарадника и сарадника оцјењује сваке двије године.

(2) Оцјена рада наставника, стручног сарадника и сарадника заснива се на квалитету и резултатима самосталног извршавања послова и задатака, одговорности у раду и радној дисциплини, благовремености и уредности у извршавању послова, ангажовању на осавремењавању образовно-одгојног процеса, стручном усавршавању и доприносу афирмацији школе.

(3) Приликом оцјењивања рада наставника, стручних сарадника и сарадника узима се у обзир оцјена Педагошког завода.

(4) Наставник, стручни сарадник и сарадник, који за свој рад буде два пута узастопно оцијењен оцјеном „не задовољава“, губи право на даљи рад у настави.

Члан 124.

(Стицање виших стручних звања)

(1) Школа је дужна да на основу резултата оцјењивања рада, наставницима, стручним сарадницима и сарадницима школе омогући стицање виших стручних звања.

(2) Основна звања наставника, стручних сарадника, и сарадника су: наставник, стручни сарадник, и сарадник.

(3) Виша стручна звања су:

а) наставник ментор, наставник савјетник, наставник виши савјетник,

б) самостални стручни сарадник, виши стручни сарадник, стручни савјетник,

(4) Стручно усавршавање професора, наставника, стручних сарадника и сарадника, поступак оцјењивања рада, стицање виших стручних звања и вођење документације ближе се уређују прописом који доноси Министарство.

Члан 125.

(Губитак права на даљи рад наставника, стручног сарадника и сарадника)

(1) Наставник, стручни сарадник и сарадник може изгубити право на даљи рад на пословима образовања и одгоја у случају кад надлежни орган школе, Педагошки завод или инспектор за образовање утврди да наставник, стручни сарадник или сарадник не извршава своје дужности у складу са овим Законом, другим прописима и правилима школе.

(2) Школски одбор доноси одлуку о губитку права наставника, стручног сарадника и сарадника на даљи рад на пословима образовања и одгоја, по окончању поступка утврђивања одговорности у складу са законом и одредбама правила школе.

Члан 126.

(Распоређивање на друге послове и отказ уговора о раду)

(1) У случају престанка права наставника, стручног сарадника и сарадника да обавља непосредан образовно-одгојни рад из члана 125. овог Закона, школа ће наставника, стручног сарадника и сарадника распоредити на друге послове који одговарају његовој стручној спреми.

(2) Ако наставник, стручни сарадник или сарадник, коме је престало право да изводи наставу не буде распоређен на друге послове, отказује се уговор о раду, с тим да има право на отказни рок у складу са Законом о раду и Колективним уговором за дјелатност средњег образовања.

(3) Запосленику школе радни однос у школи престаје у складу са општим прописима о раду и овим Законом.

XII. СТРУЧНИ НАДЗОР

Члан 127.

(Стручни надзор)

(1) Стручни надзор се врши над организовањем и извођењем наставе и других облика образовно-одгојног рада и радом наставника, стручних сарадника и сарадника у свим школама, ради даљег унапређења образовно-одгојног рада, а у циљу провјере да ли ученици достижу стандарде успјеха које утврди Агенција за стандарде и оцјењивање.

(2) Стручни надзор обухвата нарочито:

а) праћење примјене и реализације наставног плана и програма, односно циљева и задатака, садржаја, обима, облика, метода и поступака образовно-одгојног рада;

б) праћење и оцјењивање рада наставника, стручних сарадника и сарадника у настави, као и рада директора и помоћника директора у школи;

в) пружање стручне помоћи у планирању, програмирању и организовању образовно-одгојног рада, оцјењивању и напредовању ученика, а посебно надарених ученика.

г) пружање стручне помоћи у планирању ваннаставних активности, излета и стручних екскурзија.

Члан 128.

(Послови Педагошког завода)

(1) Стручни надзор обавља Педагошки завод.

(2) Педагошки завод, у оквиру своје дјелатности, обавља сљедеће послове:

а) израда стандарда и норматива за школе и праћење нивоа постигнућа ученика;

- б) креирање приједлога наставних планова и програма, иновирање и праћење њихове примјене;
- в) континуирано педагошко и стручно усавршавање наставника и стручних сарадника;
- г) стварање базе података у циљу евалуације образовног процеса;
- д) одређивање потреба и концепције уџбеничке литературе и индикатора квалитета извођења наставе;
- е) обављање стручне и савјетодавне дјелатности запосленика у средњем образовању,
- ж) израда програма образовања одраслих у складу са захтјевима тржишта рада;
- з) провођење стручног оспособљавања и усавршавања запосленика који учествују у теоријској и практичној обуци и образовању одраслих;
- и) иновирање, праћење и вредновање провођења програма образовања и обуке одраслих;
- ј) побољшање наставне праксе и увођење иновација у наставни процес;
- к) увођење метода инклузије у школе;
- л) давање стручних мишљења о пројектима и програмима из области образовања;
- м) провођење општег и ужег стручног надзора над радом школа и извођења практичне настава ученика у правним лицима, и
- н) врши и друге послове у складу са законом, подзаконским актима и другим прописима.

(3) Школа је обавезна да омогући несметано вршење стручног надзора и увид у документацију и евиденцију коју води.

Члан 129.

(Извјештај о стручном надзору)

(1) Педагошки завод о обављеном стручном надзору доставља извјештај наставничком вијећу школе, директору, школском одбору и Министарству.

(2) Прописе о вршењу стручног надзора доноси Министарство.

Члан 130.

(Стандарди за оцјењивање)

(1) Стандард и квалитет образовања и обуке у оквиру средњег стручног образовања и обуке, укључујући образовање и обуку одраслих, у складу са Оквирним законом о средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини, прати Агенција за стандарде и оцјењивање, Педагошки завод и Министарство.

(2) Школа је дужна омогућити Агенцији за стандарде и оцјењивање, да у сарадњи с Министарством, а у циљу успостављања стандарда за резултате учења ученика и оцјењивања степена њиховог успјеха, укључујући и завршни/матурски испит, организује екстерно оцјењивање школа, проводи истраживања у области оцјењивања с циљем процјене развоја и представљања резултата истраживања, савјетовања у погледу прописаних стандарда и њихове примјене, пружања помоћи у погледу признавања домаћих диплома и сертификата у страним земљама, покретања и праћења процеса структурирања класификације занимања.

ХШ. ШКОЛСКИ ОРГАНИ И ТИЈЕЛА

Члан 131. (Орган управљања и орган руковођења)

Орган управљања у школи је школски одбор, а орган руковођења је директор школе.

Члан 132. (Школски одбор)

- (1) Средњом школом управља школски одбор, који има пет чланова.
- (2) У гимназији, техничкој, вјерској и умјетничкој школи два члана школског одбора именују се из реда запосленика школе, један члан из реда родитеља – старатеља ученика, један члан представник оснивача и један члан представник локалне заједнице.
- (3) У средњој стручној школи, један члан школског одбора именује се из реда запосленика школе, један члан из реда родитеља – старатеља ученика, један члан је представник оснивача, један члан представник локалне заједнице и један члан представник тржишта рада.
- (4) Састав школског одбора, у највећој могућој мјери, одражава националну структуру ученика, родитеља - старатеља ученика, запосленика школе и локалне заједнице.
- (5) Чланове школског одбора школе именује и разрјешава оснивач.
- (6) Ако је оснивач школе Скупштина Кантона, чланове школског одбора школе именује и разрјешава, у име оснивача, Влада Кантона.
- (7) Приликом именовања школског одбора школе, Влада Кантона је дужна водити рачуна о равноправној заступљености сполова.
- (8) Чланови школског одбора школе именују се на период од четири године.
- (9) Исто лице може бити именовано за предсједника или члана школског одбора највише два пута узастопно.
- (10) Директор, помоћник директора и предсједник синдикалне подружнице школе не могу бити именовани у школски одбор школе.
- (11) Вршење дужности предсједника или члана школског одбора је добровољно и без накнаде.

Члан 133. (Привремени школски одбор)

- (1) Оснивач школе, односно Влада Кантона, може разријешити предсједника или члана школског одбора и прије истека времена на које је именован ако утврди да је одговоран за неуспјешан или незаконит рад школе или на његов лични захтјев и у другим случајевима предвиђеним правилима школе.
- (2) Уколико школски одбор не обавља послове из своје надлежности, Министарство ће покренути поступак разрјешења чланова постојећег и именовања чланова привременог школског одбора.
- (3) Привремени школски одбор именује се и у случају када се школски одбор не може конституисати у складу са овим Законом или када се поступак који предходи именовању не оконча у законом утврђеном року.
- (4) Мандат привременог школског одбора траје најдуже два мјесеца.

Члан 134.

(Надлежности школског одбора)

(1) Школски одбор школе, поред послова утврђених законом, обавља и сљедеће послове:

- а) врши избор наставника, стручних сарадника и сарадника
- б) одлучује о престанку права наставника, стручних сарадника и сарадника на даљи образовно-одгојни рад;
- в) одлучује о приговору родитеља односно старатеља ученика на рад наставника, стручних сарадника и сарадника;
- г) одлучује о жалбама родитеља односно старатеља ученика на педагошку мјеру;
- д) одлучује, на приједлог наставничког вијећа или директора, о приговору наставника, стручних сарадника и сарадника, изјављен на оцјену о раду;
- е) именује и разрјешава директора школе;
- ж) доноси правила школе;
- з) утврђује приједлог плана уписа ученика у први разред,
- и) разматра полугодишње извјештаје о извршењу одобреног буџета школе по врстама трошкова и изворима средстава;
- ј) доноси одлуке о набавци сталних средстава у складу са одобреним буџетом и усваја извјештај о проведеним набавкама;
- к) разматра и усваја извјештај пописних комисија о попису средстава и извора средстава школе и на приједлоге пописних комисија доноси одлуке о отпису;
- л) разматра и доноси одлуке о висини средстава на име уписнине и одштете;
- м) доноси акт о унутрашњој организацији и систематизацији и друге опште акте школе;
- н) одлучује у другом степену о приговорима запосленика на одлуке директора о правима и обавезама из радног односа и другим случајевима;
- о) рјешава питања односа са оснивачем;
- п) одговара оснивачу за резултате рада школе;
- р) подноси оснивачу, најмање једанпут годишње, извјештај о раду школе;
- с) врши и друге послове у складу са овим Законом и правилима школе.

(2) Школски одбор школе чији је оснивач Скупштина Кантона, извјештај о раду школе подноси Министарству.

Члан 135. (Директор)

(1) Школом руководи директор.

(2) За директора школе може бити именовано лице, које, поред општих услова, испуњава и услове:

- а) за наставника или педагога школе,
- б) има одговарајући ниво образовања – висока стручна спрема и стручно звање у одређеној области,
- в) има најмање пет година радног искуства на пословима наставника или педагога школе последије стицања одговарајуће стручне спреме,
- г) има звање наставник ментор,
- д) истиче се организационим способностима,
- е) да посједује највише моралне особине за обављање дужности директора.

Члан 136. (Сметње за именовање директора школе)

За директора школе не може бити именовано лице:

- а) које је правоснажно осуђивано за кривично дјело које га по члану 117. став (1) овог Закона чини неподобним за рад са дјецом.
- б) против којег се води кривични поступак,
- в) на које се односи члан IX. (1). Устава Босне и Херцеговине,
- г) које је члан или обавља послове у органима политичких странака или фондацијама које су повезане са политичким странкама,
- д) које има директан финансијски или други лични интерес у школи у којој се кандидује који би могао довести до сукоба интереса са његовом дужношћу директора,
- е) које обавља дужност предсједника или члана управног одбора друге јавне установе која се финансира из Буџета оснивача,
- ж) којем је у посљедње три године прије дана објављивања огласа био отказан уговор о раду због дисциплинске одговорности или којем је у истом периоду изречена дисциплинска мјера отпуста из државне службе.
- з) које је због своје кривице било разрјешено дужности директора неке од образовно одгојних-установа у посљедњих десет година.

Члан 137.

(Именовање директора школе)

(1) Школски одбор школе расписује конкурс за директора школе, који се објављује у дневном листу.

(2) Кандидат за директора школе, уз пријаву на конкурс, доставља школски развојни план за период на који се именује.

(3) Директора школе именује школски одбор школе, уз претходно прибављено стручно мишљење Министарства и претходну сагласност Владе Кантона.

(4) Претходну сагласност за именовање директора школе, чији је оснивач Скупштина Кантона, даје Влада Кантона

(5) Лице које није добило сагласност Владе кантона не може бити именовано за директора школе нити вршиоца дужности директора школе на поновљеном конкурс.

(6) Директор школе именује се на период од четири године.

(7) Исто лице може бити именовано за директора школе, чији је оснивач Скупштина Кантона, највише два пута узастопно у истој школи.

(8) Кандидат за директора или помоћника директора, уколико је члан школског одбора, не учествује у избору и именовању директора односно помоћника директора школе.

(9) Одлука о именовању директора школе је коначна.

(10) Критерије на основу којих се врши оцјењивање кандидата за директора школе доноси школски одбор.

Члан 138.

(Мировање права из радног односа)

Лицу које је именовано за директора друге школе, школа у којој је био запослен, дужна је, на његов захтјев, обезбиједити мировање његових права из радног односа за вријеме трајања мандата.

Члан 139.

(Вршилац дужности директора)

(1) Уколико процедура именовања директора није окончана до истека мандата, школски одбор ће, без конкурса, именовати вршиоца дужности директора из реда наставног особља школе.

(2) Вршилац дужности директора има сва права и дужности директора.

(3) Вршилац дужности директора руководи средњом школом до именовања директора, а најдуже шест мјесеци.

Члан 140. **(Надлежности директора)**

Директор школе обавља сљедеће послове:

- а) руководи радом школе;
- б) заступа и представља школу према трећим лицима и одговара за законитост рада школе;
- в) предлаже програм образовно-одгојног рада и предузима одговарајуће мјере за њихову реализацију;
- г) одлучује о распоређивању запосленика школе на одређене послове и задатке, те утврђује оцјену о њиховом раду, у складу са општим актима школе;
- д) прима у радни однос остале запосленике
- е) подноси школском одбору, Педагошком заводу и Министарству извјештај о успјеху и постигнутим резултатима образовно-одгојног рада у школи;
- ж) реализује наставу или друге облике непосредног одгојно-образовног рада у складу са наставним планом и програмом у обиму утврђеном Педагошким стандардима;
- з) одговара школском одбору за свој рад и резултате рада школе;
- и) извршава одлуке стручних органа и органа управљања;
- ј) предлаже правилник о унутрашњој организацији школе и друге опште акте школе;
- к) одлучује о правима и обавезама запосленика из радног односа у школи;
- л) подноси полугодишње извјештаје о извршењу одобреног буџета школе по врстама трошкова и изворима средстава,
- м) врши и друге послове у складу са законом и правилима школе.

Члан 141. **(Оцјена рада директора)**

(1) Рад директора школе оцјењује Педагошки завод. Ближи пропис о оцјењивању рада директора школе доноси Министарство на приједлог Педагошког завода.

(2) Уколико је рад директора школе након истека мандата, а по распоређивању на послове наставника или педагога, оцијењен нарочито успјешним, стиче више стручно звање.

Члан 142.

(Разрјешење директора)

- (1) Школски одбор може разрјешити директора школе која има статус јавне установе или се финансира из Буџета Кантона и прије истека времена на које је именован:
- а) на захтјев директора,
  - б) ако утврди да је рад директора неуспјешан у реализацији годишњег програма рада школе,
  - в) ако организација рада школе није усклађена са Педагошким стандардима,
  - г) ако не предложи финансијски план на вријеме у складу са смјерницама за израду финансијског плана који доноси Влада Кантона,
  - д) ако не спроводи одлуке Министарства, Владе Кантона и оснивача,
  - е) ако утврди да је одговоран за неуспјешан или незаконит рад школе,
  - ж) ако прикупља средства и располаже истим супротно одредбама прописа о мјерилима за кориштење прихода буџетских корисника из области средњег образовања,
  - з) ако не обустави од извршења акт школског одбора који је у супротности са Уставом или законом као и појединачни акт којим се наноси штета школи,
  - и) ако се изврши именовање супротно одредбама овог Закона,
  - ј) ако испуњава законске услове за престанак уговора о раду,
  - к) у другим случајевима утврђеним законом или правилима школе.
- (2) Уколико школски одбор не разрјешити директора, а Министарство процијени, на основу извјештаја инспектора, да су се стекли услови за разрјешење из става (1) овог члана, Министарство је дужно предложити Влади Кантона распуштање школског одбора и именовање привременог школског одбора.

Члан 143.

(Приједлог за пријевремено разрјешење директора)

- (1) Приједлог за пријевремено разрјешење директора у поступку утврђивања одговорности из разлога утврђених чланом 142. став (1), тачка б) до ј), може дати оснивач, Министарство или најмање три члана школског одбора.
- (2) Школски одбор може донијети одлуку о пријевременом разрјешењу директора до окончања поступка утврђивања одговорности и уз сагласност оснивача приватне или међународне школе, односно уз сагласност Министарства за школу у статусу јавне установе.

Члан 144.

(Суспензија директора)

- (1) Ако се покрене поступак против директора за кривична дјела из члана 117. став (1), овог Закона или се налази у притвору или је затечен у извршењу кривичног дјела за које се може изрећи казна затвора у трајању од најмање пет година, школски одбор је обавезан одмах да суспендира директора школе.
- (2) Директор школе који је суспендиран прима пуни износ плате.
- (3) По доношењу рјешења о суспензији директора школе, школски одбор доноси одлуку о именовању вршиоца дужности директора до окончања поступка, али не дуже од шест мјесеци.

Члан 145.

(Именовање помоћника директора)

(1) Правилима школе школа може утврдити послове помоћника директора школе у складу са Педагошким стандардима.

(2) За помоћника директора школе може бити именовано лице које испуњава услове за директора школе из члана 135. став (2) овог Закона.

(3) Именовање помоћника директора врши школски одбор на приједлог директора школе из реда наставника или стручних сарадника школе уз предходну сагласност Министарства.

(4) Поступак именовања помоћника директора и овлаштења и дужности, утврђују се правилима школе.

(5) Мандат помоћника директора траје четири године.

(6) Исто лице може бити именовано за помоћника директора школе, чији је оснивач Скупштина Кантона, највише два пута узастопно у истој школи.

(5) Оцјењивање рада помоћника директора врши се у складу са одредбама члана 141. овог Закона.

Члан 146. (Савјетодавно вијеће)

(1) Стручна школа формира савјетодавно вијеће. Савјетодавно вијеће броји пет чланова и чине га представници локалног тржишта рада које је у вези са образовањем одређених профила занимања.

(2) Савјетодавно вијеће помаже школи у планирању садржаја њених програма, савјетује школу о свим питањима која се тичу обуке и помаже јачању веза између школе и локалног тржишта рада. Састав савјетодавног вијећа и процедуре именовања његових чланова регулише се правилима школе.

(3) Обављање дужности чланова савјетодавног вијећа је добровољно и без накнаде.

Члан 147. (Вијеће родитеља)

(1) Родитељи/старатељи ученика имају право, а школа обавезу помоћи родитељима да оснују вијеће родитеља.

(2) Родитељи/старатељи ученика из сваког одјељења бирају по једног преставника у вијеће родитеља.

(3) Вијеће родитеља се оснива за сваку школску годину.

(4) Вијеће родитеља промовише интересе школе у заједници у којој се школа налази; представља ставове родитеља ученика школском одбору или било којој другој заинтересованој страни; подржава активно учешће родитеља и заједнице у раду школе; предлаже чланове школског одбора из реда родитеља ученика; обавјештава школски одбор и друге заинтересоване стране о ставовима вијећа родитеља кад год то сматра неопходним, или по захтјеву школског одбора или друге заинтересоване стране, изјашњава се о свим питањима везаним за рад и руковођење школом; учествује у припреми и реализацији одговарајућих пројеката који подржавају и промовишу образовни рад у школи; развија комуникацију и односе између ученика, наставника, родитеља и локалне заједнице.

(5) Састав вијећа родитеља, у највећој мјери, одражава националну и сполну структуру родитеља/старатеља ученика.

(6) Ближи пропис о процедури оснивања и начину рада вијећа родитеља доноси Министарство.

Члан 148.
(Вијеће ученика)

(1) Ученици образују вијеће ученика чија је функција да:

- а) промовише интересе школе у заједници на чијој локацији се школа налази,
- б) представља ставове ученика школском одбору школе,
- в) подстиче ангажман ученика у раду школе и
- г) информише школски одбор о својим ставовима кад оцијени да је то потребно, или по захтјеву школског одбора, даје мишљење о сваком питању које се односи на рад и управљање средњом школом.

(2) Свако одјељење бира по једног преставника у вијеће ученика школе.

(3) Састав вијећа ученика, у највећој мјери, одражава националну и сполну структуру ученика школе.

(4) Начин и процедура оснивања и рада вијећа ученика утврђује се општим актима школе.

XIV - СТРУЧНИ ОРГАНИ ШКОЛЕ

Члан 149.
(Наставничко вијеће)

У школи дјелују стручни органи:

а) Наставничко вијеће, које сачињавају наставници, стручни сарадници и сарадници школе;

б) Одјељенско вијеће, које сачињавају наставници, стручни сарадници и сарадници који реализују образовно-одгојни рад у одјељењу;

в) Стручни активи наставника одређених наставних области/подручја.

Члан 150.
(Надлежности наставничког вијећа)

(1) Наставничко вијеће је стручни орган који обавља сљедеће послове и задатке:

а) стара се о организовању и унапређењу образовно-одгојног рада у школи;

б) анализира успјех ученика и рад одјељенских вијећа;

в) на приједлог директора, одређује разреднике;

г) врши избор облика наставе и, сагласно томе, врши распоред ученика по одјељењима и подјелу предмета на наставнике, односно утврђује организацију наставе у (40-часовној) радној седмици;

д) одобрава ученицима завршавање два разреда у току једне школске године;

е) прати остваривање наставног плана и програма и предузима мјере за његово извршење;

ж) предлаже директору набавку стручних часописа и друге стручне литературе;

з) утврђује приједлог и разматра извршење годишњег програма рада школе, рада стручних органа, тијела и комисија;

и) утврђује програм и прати реализацију стручног усавршавања наставника, стручних сарадника и сарадника;

- ј) утврђује програм и усваја извјештај о реализацији екскурзија, излета и логоровања;
  - к) анализира рад наставника, стручних сарадника и сарадника и предлаже оцјену о њиховом раду и унапређивању;
  - л) прати реализацију програма професионалне оријентације ученика;
  - м) именује комисију за полагање испита;
  - н) одобрава и организује полагање поправних, пријемних, допунских, разредних, ванредних испита и матуре, односно завршног испита који се обавља у школи у складу са овим Законом, те разматра и усваја извјештаје о обављеним испитима;
  - о) доноси одлуку о поништавању испита;
  - п) стара се о вијећу ученика школе;
  - р) разматра извјештаје о извршеном стручном надзору, по потреби и инспекцијском прегледу, предузима одговарајуће мјере и води бригу о извршавању тих мјера;
  - с) обавља и друге послове предвиђене законом и правилима школе.
- (2) Радом наставничког вијећа руководи директор школе или стручно лице које он одреди, ако општим актом школе није другачије утврђено.

Члан 151.
(Надлежности одјељењског вијећа)

- (1) Одјељенско вијеће обавља сљедеће послове и задатке:
- а) анализира успјех ученика у учењу и владању и рад наставника у одјељењу;
  - б) непосредно ради на професионалној оријентацији ученика;
  - в) предлаже облике наставе који ће се примјењивати у одјељењима у цјелини и за поједине групе ученика или ученика појединачно;
  - г) усклађује рад наставника у образовно-одгојном процесу;
  - д) утврђује закључне оцјене;
  - е) изриче стимулативне и педагошке мјере;
  - ж) анализира рад наставника, стручних сарадника и сарадника и предлаже мјере за унапређење образовно-одгојног рада у одјељењу и
  - з) врши и друге послове утврђене законом и правилима школе.
- (2) Ближе одредбе о раду стручних органа и разредника садрже правила школе.

Члан 152.
(Стручни актив)

- (1) Стручни актив обавља сљедеће послове:
- а) ради на микро и макро планирању наставе,
  - б) разматра питања у вези са наставом и предлаже предузимање потребних мјера у циљу осавремењавања образовно-одгојног рада;
  - в) анализира наставне планове и програме и предлаже њихово осавремењавање;
  - г) ради на усавршавању и уједначавању критерија за оцјењивање резултата рада ученика;
  - д) предлаже нове облике и средства рада у настави;
  - е) предлаже организовање допунске и додатне наставе водећи рачуна о оптерећењу ученика;
  - ж) предлаже похвале и награде за наставнике и ученике;

- з) тежиште рада усмјерава на стручно усавршавање наставника стручног актива,
  - и) разматра резултате рада наставника и проблеме са којим се наставници суочавају у свом раду.
- (2) Наставници школе имају право на струковно удруживање.
  - (3) Садржај и начин рада стручног актива ближе се уређује правилима школе и годишњим програмом рада.

XV. АКТИ ШКОЛЕ

Члан 153. (Општи акти)

- (1) Основни општи акт школе су Правила школе.
- (2) Правила школе усваја школски одбор уз предходну сагласност Министарства.
- (3) Школа има и друге опште акте у складу са законом, колективним уговором и правилима школе, које усваја школски одбор уз претходну сагласност Министарства.

Члан 154. (Правила школе)

(1) Правила школе садрже одредбе које се односе на: назив и сједиште школе, оснивача школе, обавезе школе према оснивачу, дјелатност школе, начин и услове обављања дјелатности, однос према корисницима услуга, статусне промјене, начин стицања и распоређивања средстава за рад, утврђивање врсте и облика организовања образовно-одгојног рада, утврђивање облика и начина ванредног образовања ученика, образовање одраслих, услове за пријем наставника, стручних сарадника и сарадника, начин доношења правила о кућном реду, начин остваривања сарадње школе са родитељима односно старатељима ученика, начин организовања извођења практичне наставе, рада у школским радионицама за практичну наставу, поступак и утврђивање специфичних садржаја у оквиру наставних планова и програма, организовање феријалне праксе, организовање екскурзија и излета, организовање рада ученичке задруге у школи, поступак стручног усавршавања наставног особља, вредновање рада наставника, оцјењивање и поступак напредовања у струци и стицање вишег стручног звања, број чланова школског одбора, поступак именовања и разрјешења директора, лица овлаштена да поред директора заступају школу и њихова овлаштења и одговорности, стручне органе школе, вијеће родитеља, вијеће ученика и њихове надлежности, опште акте и начин њиховог доношења, начин остваривања јавности рада, остваривање права, обавеза и одговорности запосленика школе и друга питања од значаја за рад школе.

XVI. ДОМОВИ УЧЕНИКА

Члан 155. (Дом ученика)

(1) Домови ученика су јавне установе у којима се осигурава одгој и образовање, смјештај и исхрана, културна дјелатност, физичка рекреација и задовољавање других потреба ученика средњих школа.

(2) Одредбе овог Закона о статусу, оснивању, раду и престанку рада, посебном друштвеном интересу, јавности рада, годишњем програму рада и извјештају, надзору над радом, о упису, правима и обавезама ученика, о избору, оцјењивању и напредовању одгајатеља, стручних сарадника и сарадника, органу управљања, органу руковођења те вођењу документације и евиденције односе се и на домове ученика.

(3) Орган управљања у дому ученика је управни одбор а орган руковођења је директор дома ученика.

Члан 156.

(Акти који се примјењују на оснивање дома ученика)

(1) За оснивање дома ученика, оснивач је дужан да, поред општих услова, утврђених овим законом, осигура средства и услове у складу са Педагошким стандардима и Нормативима хигијенско-техничких и просторних услова за рад дома ученика.

(2) Педагошке стандарде и Нормативе из става (1), доноси министар.

Члан 157.

(Програм одгојно-образовног рада)

(1) Програмом одгојно-образовног рада утврђују се послови, циљеви, задаци и садржаји, врста и обим одгојно-образовне активности у дому ученика.

(2) Јединствен програм одгојно-образовног рада за све врсте домова ученика доноси Министарство.

Члан 158.

(Педагошко вијеће)

(1) Стручни орган дома ученика је педагошко вијеће, које сачињавају сви одгајатељи, стручни сарадници и сарадници дома ученика.

(2) Дом ученика може имати и друге стручне органе, које образује, у зависности од својих потреба у складу са правилима дома.

(3) Ближе одредбе о садржају и начину рада стручних органа дома ученика садрже правила дома ученика.

Члан 159.

(Услови за избор одгајатеља)

За одгајатеља у дому ученика може бити изабрано лице које има завршен први циклус студијског програма у четворогодишњем трајању и стручно звање у одређеној области или еквивалент, односно испуњава услове за наставника, педагога или психолога у школи.

Члан 160.
(Избор и именовање директора)

(1) За директора дома ученика може бити именовано лице које, поред општих услова, испуњава услове за одгајатеља у дому ученика и има завршен први циклус студијског програма у четворогодишњем трајању и стручно звање у одређеној области или еквивалент, пет година радног искуства у струци после стицања одговарајуће стручне спреме, положен стручни испит и које се истиче организационим способностима.

(2) Директора дома ученика именује управни одбор дома ученика, наконведеног конкурса и уз претходну сагласност оснивача и стручно мишљење Педагошког завода.

(3) Претходну сагласност за именовање директора дома ученика, чији је оснивач Скупштина Кантона, даје Влада Кантона.

(4) Директор дома ученика именује се на четири године, с правом поновног именовања.

(5) Лице које није добило сагласност Владе Кантона не може бити именовано за вршиоца дужности директора, нити за директора дома ученика.

(6) Уколико је члан управног одбора кандидат за директора или помоћника директора, не учествује у избору и именовању директора, односно помоћника директора дома ученика.

(7) Одлука о именовању директора дома ученика је коначна.

Члан 161.
(Конкурс за директора)

(1) Управни одбор дома ученика расписује конкурс за директора дома, који се објављује у дневном листу.

(2) Конкурс за директора дома садржи услове из овог Закона и правила дома ученика.

Члан 162.
(Правила дома)

(1) Дом ученика има правила дома ученика, која доноси управни одбор.

(2) Правила дома ученика, поред одредаба утврђених овим законом, садрже и одредбе које се односе на: назив и сједиште дома, оснивача дома, обавезе дома према оснивачу, дјелатност, начин и услове обављања дјелатности, однос према корисницима услуга, статусне промјене, начин уписа и пријема у дом ученика, здравствена заштита ученика у дому, начин остваривања сарадње са школама, родитељима односно старатељима ученика, начин стицања и распоређивања средстава за рад, услове за пријем у радни однос, поступак стручног усавршавања запосленика, број чланова управног одбора, поступак именовања и разрешења директора, стручни органи дома и њихове надлежности, опште акте и начин њиховог доношења, начин остваривања јавности рада, остваривање права, обавеза и одговорности запосленика дома и друга питања од значаја за рад школе.

(3) Министарство врши контролу усклађености правила дома ученика са законом.

XVII - СИНДИКАЛНО ОРГАНИЗОВАЊЕ

Члан 163. (Синдикат школе)

(1) У школи се омогућава дјеловање представника синдиката запосленика средњег образовања и одгоја и чланова синдиката школе.

(2) Синдикат школе дјелује у складу са законом, колективним уговором и синдикалним правилима.

(3) Дјеловање синдиката не може се ограничити одлукама органа школе.

XVIII. ПОТРЕБЕ И ИНТЕРЕСИ КАНТОНА У СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ

Члан 164. (Потребе и интереси Кантона у средњем образовању и одгоју)

Потребе и интереси Кантона у средњем образовању и одгоју у смислу овог Закона су:

- а) обезбиједити остваривање права свој дјечи на образовање;
- б) осигурање доступности средњег образовања дјечи са потешкоћама у развоју;
- в) организовање општег и стручног образовања на достигнућима савремене науке, технологије и друштвеног развоја за стицање знања и вјештина за рад и наставак образовања;
- г) унапређивање дјелатности средњег образовања и осигуравање услова рада према захтјевима наставних планова и програма;
- д) осигурање доступности средњег образовања према способностима и могућностима ученика, а посебно надарених ученика који постижу натпросјечне резултате;
- е) издавање школских уџбеника, приручника и часописа.

XIX. ФИНАНСИРАЊЕ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА

Члан 165. (Финансијске обавезе оснивача)

Оснивач школе осигурава средства потребна за оснивање школе, њен рад у складу са стандардима за школе, а нарочито осигурава финансирање сљедећег:

- а) плате наставника, стручних сарадника и сарадника и других запосленика,
- б) њихово стручно усавршавање и обуку,
- в) образовање дјеце са посебним потребама,
- г) школска такмичења,
- д) рад експерименталне школе и вјежбаонице,
- е) одржавање простора школе, куповину школске опреме и учила.

Члан 166. (Финансирање рада средњих школа)

(1) Рад средњих школа финансира се на следећи начин:

- а) школа чији је оснивач Скупштина Кантона финансира се из Буџета Кантона
- б) школа чији је оснивач општинско вијеће финансира се из буџета општине
- в) школа чији су суоснивачи Скупштина Кантона и општинско вијеће финансира се из Буџета Кантона и буџета општине,
- г) школа чији је оснивач домаће и/или страно физичко или правно лице, финансира се из средстава оснивача.
- д) школа чији је оснивач домаће или страно физичко или правно лице, а за чијим радом је Скупштина Кантона изказала јавни интерес, финансира се из Буџета Кантона и средстава оснивача.

(2) Финансирање школа из тачке в) и д) се врши на основу уговора о међусобним правима, обавезама и одговорностима оснивача.

(3) Школа стиче средства за рад од накнаде за обављање интелектуалних, образовних и других услуга, од личног учешћа корисника услуга, продајом материјалних добара и из других извора, под условима одређеним законом или актом о оснивању школе. Школа може стицати приход и продајом производа које ученици произведу у ученичким радионицама у току извођења практичне наставе.

(4) Новац или средства стечена на начин из става (3), овог члана, се засебно евидентирају и користе за финансирање побољшања стандарда наставника и ученика, стручно усавршавање запосленика школе у организацији Педагошког завода или Министарства, опремања ученичких радионица, одржавања школског простора, куповину опреме и учила и слично.

Члан 167.

(Заштита имовинских интереса)

Имовинске интересе школе чији је оснивач или суоснивач Скупштина Кантона у поступцима пред судом или другим надлежним органом заступа Кантонално правобранилаштво.

Члан 168.

(Етички кодекс)

(1) Етички кодекс дефинира начин понашања, поштивање општих и посебних моралних и етичких принципа од стране запосленика школе, при обављању свакодневних послова и извршавања обавеза.

(2) Запосленик школе потписује изјаву из које произилази да је упознат са садржајем и да ће се придржавати општих и посебних обавеза и принципа Етичког кодекса.

(3) Етички кодекс из става (1) овог члана доноси Министарство.

Члан 169.

(Кућни ред)

(1) Школски одбор на приједлог наставничког вијећа школе доноси кућни ред.

(2) Кућним редом обавезно се утврђују:

- а) правила и обавезе понашања у средњој школи, унутрашњем и вањском простору,
- б) правила међусобних односа ученика,
- в) правила међусобних односа ученика и запосленика школе,

- г) правила међусобних односа запосленика школе,
  - д) забрана свих облика рекламирања и продаје производа који нису у складу са етиком, начелима и циљевима образовно- одгојног рада,
  - е) правила сигурности и заштите од социјално неприхватљивих облика понашања, дискриминације, непријатељства и насиља,
  - ж) начин поступања према имовини,
  - з) кодекс облачења ученика и запосленика и
  - и) друга питања битна за кућни ред школе.
- (3) У поступку доношења кућног реда обавезно је да исти буде усаглашен са Етичким кодексом за запосленике школе, који доноси Министарство.

XX – НАДЗОР

Члан 170. (Надзор над радом школе)

(1) Надзор над провођењем овог Закона и прописа донесених за његово провођење врши Министарство.

(2) Инспекцијски надзор над радом установа средњег образовања врши кантонални инспектор за образовање.

XXI - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 171. (Казнене одребе)

- (1) Новчаном казном од 1.000 до 4.000 КМ казниће се за прекршај школа, ако:
- 1) онемогући употребу у настави било којег службеног језика или службеног писма (члан 7. став 2.);
  - 2) доведе у неповољнији положај ученике који не желе похађати вјеронауку (члан 9. став 4.);
  - 3) приватна школа отпочне са радом прије него што испуни услове за рад (члан 13. став 9.);
  - 4) школа отпочне са радом прије него што испуни услове за рад (члан 20. став 1.);
  - 5) изда свједоцбу или другу јавну исправу о завршеном разреду, односно образовању, прије уписа у Регистар средњих школа (члан 21. Став 2.);
  - 6) организује образовно-одгојни рад изван сједишта школе без сагласности Министарства (члан 23. став 2.);
  - 7) врши дискриминацију дјеце у приступу дјеце образовању или њиховом учешћу у образовном процесу (члан 33. став 1.);
  - 8) омогући организовање и дјеловање политичких странака и њихових подмладака (члан 37. став 1.);
  - 9) поступи супротно Критеријима за школске називе и симболе (члан 37. став 2.);

- 10) одступи од школског календара без сагласности Министарства (члан 43. став 6.);
- 11) поступи супротно одредби члана 50. став 5.);
- 12) организује излете, стручне посјете, екскурзије и логоровања супротно годишњем програму рада и начелима (члан 51. став 1.);
- 13) организује манифестацију која није утврђена годишњим програмом рада без сагласности Министарства (члан 52. Став 4.);
- 14) дозволи употребу уџбеника, приручника и других наставних средства које није одобрило Министарство (члан 56. став 2.);
- 15) онемогући ученику полагање разлике предмета до 15. априла текуће школске године (члан 64. став 3.);
- 16) не потпише уговор за извођење практичне наставе са правним лицем у којем се изводи практична настава (66. став 3.);
- 17) поступи супротно одредби члана 70. став 2.);
- 18) упише ученика супротно одредбама чланова 77. и 78.;
- 19) поступи супротно одредби члана 114.
- 20) се утврди да наставник у оквиру 40-часовне радне седмице има више од 25 наставних часова свих облика непосредног одгојно-образовног рада (члан 118. став 2.);
- 21) не утврди програм оспособљавања за самосталан одгојно-образовни рад и не именује ментора приправнику (члан 122. став 1.);
- 22) не врши редовно оцјењивање рада наставника, стручних сарадника и сарадника (члан 123. став 1.);
- 23) поступи супротно одредбама члана 124. став (1);
- (2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице у школи новчаном казном од 300,00 до 1.200,00 КМ.

Члан 172. (Казнене одребе)

- (1) Новчаном казном од 500 до 2.000 КМ казниће се за прекршај школа, ако:
- 1) ученици у току дана имају више од седам, односно у току седмице имају више од 35 часова наставе (члан 46.);
- 2) изда свједоцбу прије него оствари годишњи фонд наставних часова предвиђен наставним планом и програмом (члан 47. став 3.);
- 3) не донесе годишњи програм рада школе или га у утврђеном року не достави Министарству и Педагошком заводу (члан 50. став 3.);
- 4) не извршава обавезе из члана 86. став 1.;
- 5) не води прописану документацију и евиденцију из члана 108. став (1);
- 6) прими запосленика у радни однос супротно одредбама члана 114. овог Закона,
- 7) врши дискриминацију запосленика по основу спола (члан 115.);
- 8) не осигура да запосленици школе у одређеном року изврше љекарски преглед (члан 116. став 1.);
- (2) За прекршај из претходног става казниће се и одговорно лице у школи новчаном казном од 200 до 800 КМ.

Члан 173. (Казнене одребе)

Новчаном казном од 200 до 1.000 КМ казниће се за прекршај родитељ, односно старатељ, ако дјетету ограничи право приступа образовању или друга права из члана 30. овог Закона.

XXII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 174.

(Обавеза усклађивања организације, дјелатности и аката школе)

Постојеће школе дужне су да ускладе своју организацију, дјелатност и правила са одредбама овог Закона у року од 6 мјесеци од дана ступања на снагу овог Закона.

Члан 175.

(Обавезно средње образовање)

(1) За све ученике до навршене њихове 18. године живота средње образовање у трајању од двије године је обавезно.

(2) Обавезно средње образовање у трајању од двије године започеће од школске 2012/2013. године.

(3) Министарство у сарадњи са средњим школама и релевантном образовном и другом инфраструктуром, урадиће програме за стицање одговарајућег занимања I и II степена за ученике који из одређених разлога не могу завршити средњу школу у трајању од три односно четири године, што подразумијева и дефинисање нове образовне номенклатуре занимања за I и II степен сложености.

(4) Обавезује се Министарство да у Буџету планира средства за реализацију програма из става (3) овог члана.

(5) За ученике из става (1) овог члана не примјењују се одредбе члана 79. тачка в), г), 80. и 82., а у вези са чланом 81. овог Закона. Рјешења у вези са примјеном одредби наведених чланова за ове ученике дефинисаће се правилником који доноси Министарство.

Члан 176.

(Право на завршетак започетог образовања)

Ученици који су започели образовање по наставним плановима и програмима донесеним у складу са Законом о средњој школи ("Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде" бр.5/04), имају право да заврше своје образовање по тим наставним плановима и програмима, а најдуже двије године након окончаног образовања посљедње генерације у тој школи.

Члан 177.

(Статус наставника затечених у наставном процесу)

Лице затечено на пословима наставника, које је стекло право на извођење наставе из одређеног предмета по наставном плану и програму донесеном у складу са Законом о средњој школи ("Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде", број 5/04), а на дан ступања на снагу овог Закона имају најмање 10 година стажа у

образовању на пословима извођења наставе одговарајућег предмета, могу обављати послове на којим су затечени и након ступања на снагу овог Закона.

Члан 178.

(Мандат чланова школског одбора и директора)

(1) Мандат чланова школског одбора затечених на дужности на дан ступања на снагу овог Закона траје у оквиру мандата на који су изабрани.

(2) Мандат директора школе затеченог на дужности на дан ступања на снагу овог Закона траје у оквиру мандата на који је изабран.

Члан 179.

(Задржавање права и обавезе оснивача)

Скупштина Кантона задржава права и обавезе оснивача према постојећим школама и домовима ученика, који имају статус јавне установе, преузете ранијим прописима.

Члан 180.

(Доношење provedбених аката)

(1) Скупштина Кантона ће у року од једне године од дана ступања на снагу овог Закона, донијети дугорочни програм развоја средњег образовања и одгоја Босанско-подрињског кантона (члан 12).

(2) На приједлог Министарства, Влада Кантона ће до почетка школске године, донијети Одлуку из члана 28. овог Закона.

Члан 181.

(Доношење provedбених аката)

(1) Министарство ће до почетка школске године донијети прописе из чланова 43, 77 и 78.

(2) Министарство ће у року године дана, од дана ступања на снагу овог Закона, донијети прописе из чланова 8,16, 18, 21,42, 51, 54, 55, 64, 65, 66, 68,70, 77, 78, 84, 87, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 108, 122, 124, 129, 141, 147, 157, 168 и 175.

(3) Педагошки завод ће до почетка школске године донијети пропис из чланова 50 и 86.

(5) До доношења прописа из става (1) до (3) овог члана примјењиваће се постојећи прописи уколико нису у супротности са овим Законом.

Члан 182.

(Престанак важности ранијих прописа)

Ступањем на снагу овог Закона престаје да важи Закон о средњој школи (“Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде”, број 5/04).

Члан 183.
(Ступање на снагу Закона)

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеним новинама Босанско-подрињског кантона Горажде.”

Број: 01-02-522/11
СКУПШТИНЕ

1. јула 2011. године
Г о р а ж д е

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ

Назиф Уручи

“Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde” br. 5/16

На основу поглавља IV одјељак А члана 23. став (б) Устава Босанско-подрињског кантона Горажде (“Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде”, број: 8/98, 10/00 и 5/03), члана 59. став 3. Оквирног Закона о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини “Службени гласник БиХ”, бр. 18/03), члана 24. Оквирног Закона о средњем стручном образовању и обуци у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 63/08), члана 106. Пословника Скупштине Босанско-подрињског кантона Горажде („Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде”, број: 10/08 и 1/15), Скупштина Босанско-подрињског кантона Горажде, на 13. редовној сједници, одржаној 25. априла 2016. године, д о н о с и :

**ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ
И ОДГОЈУ**

Члан 1.

- (1) У Закону о средњем образовању и одгоју („Службене новине Босанско – подрињског кантона Горажде“ број: 10/11) у члану 4. у ставу (2) иза тачке а) додаје се тачка б) која гласи: “општа гимназија”,
(2) Досадашња тачка б) постаје тачка ц).

Члан 2.

У члану 41. у ставу (1) ријечи “од 25 %” замјењују се ријечима “од 20%” .

Члан 3.

У члану 43.ставови (2), (3) и (5) мијењају се и гласе:

(2) Настава се остварује по полугодиштима и траје 185 радних дана, односно 37 радних седмица, с тим да се програмски садржаји реализују у оквиру 175 наставних дана, односно 35 наставних седмица.

(3) Настава у завршном разреду средње школе траје 160 радних дана, односно 32 радне седмице, с тим да се програмски садржаји реализују у оквиру 150 наставних дана, односно 30 наставних седмица.

(5) Школски календар за сваку школску годину доноси Министарство тридесет дана прије почетка школске године.

Члан 4.

У члану 44. ставови (1) и (3). мијењају се и гласе:

“(1) Настава у првом полугодишту почиње првог септембра. Ако је први септембар субота или недјеља, тада настава почиње првог понедјељка у септембру.”

(3) Зимски одмор, у складу са школским календаром, за ученике траје три седмице након завршетка првог полугодишта, прољетни одмор траје једну седмицу у мјесецу априлу, а љетни одмор траје од завршетка другог полугодишта до почетка наредне школске године.”

Члан 5.

У члану 50. Ставови (3) и (4) мијењају се и гласе:

„(3) Годишњи програм рада школе који утврђује наставничко вијеће на приједлог директора, а доноси школски одбор, школа је обавезна доставити Министарству и Педагошком заводу најкасније до 30.09. за текућу школску годину. Писану сагласност Педагошког завода свака школа је дужна да обезбиједи до 10.10. за текућу школску годину.

(4) Извјештај о успјеху ученика у учењу и владању школа је дужна доставити Педагошком заводу и оснивачу на крају првог полугодишта, на крају наставне године и на крају школске године, а извјештај о раду на крају школске године.

Члан 6.

Дио VIII. СРЕДЊЕ СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА ОДРАСЛИХ са члановима 70,71, 72, 73, 74. и 75. се брише.

Члан 7.

У члану 81. у ставу (1) иза ријечи “врло добар” број “(4,00)” се брише.

Члан 8.

У члану 85.став (1) се мијења и гласи:

(1) Школа ће, у складу са правилима школе, ученицима који су од стране Министарства проглашени квалитетним или врхунским спортистима те надареним ученицима за поједине наставне области који су стекли право учешћа на кантоналним, федералним, државним или међународним такмичењима, одобрити одсуствовање са наставе ради припремања и учешћа на такмичењима.

Члан 9.

У члану 96. у ставу (2) ријечи “планираних часова у другом полугодишту” замјењује се ријечима “укупних часова у наставној години”.

Члан 10.

У члану 100. у ставу (1) на почетку текста ријеч „четворогодишњег” замјењује се ријечју „средњошколског“, а на крају текста тачка се замјењује зарезом и додају се ријечи “а најбољи од њих проглашава се учеником генерације”.

Члан 11.

У члану 110. у ставу (3) тачка б) ријечи “са завршеним I или II, односно III, замјењују се ријечима ”са завршеним одговарајућим”.

Члан 12.

(1) У члану 114. став (2) се мијења и гласи:

“(2) Ближе прописе о условима и поступку избора наставника, стручних сарадника и сарадника доноси Министарство, а поступак избора осталих запосленика дефинише се правилима средње школе”.

(2) Иза става (2) додаје се став (3) који гласи:

„(3) Статус запосленика у школама за чијим радом је потпуно или дјелимично престала потреба у односу на уговор о раду на неодређено вријеме, који су закључили са послодавцем, биће дефинисан правилником који доноси Министарство.”

Члан 13.

У члану 118. иза става (4) додаје се став (5) који гласи:

(5) „Дневно оптерећење наставника у оквиру непосредног образовно-одгојног рада не може бити дуже од 6 часова нити краће од два часа теоретске, односно дуже од 8 часова практичне наставе.

Досадашњи ставови (5) и (6) постају ставови (6) и (7).

Члан 14.

У члану 121. у ставу (3) ријеч “дванаест” замјењује се са ријечју “девет”.

Члан 15.

Члан 122. се мијења и гласи:

„(Оспособљавање приправника и волонтера за самосталан рад)

- (1) Школа може примити лице на стручно усавршавање за оспособљавање за самосталан рад без заснивања радног односа (волонтерски рад) у складу са законом.
- (2) Наставничко вијеће школе утврђује програм оспособљавања за самосталан рад и именује ментора лицу из ставова (1) и (2) члана 121. овог Закона и става (1) овог члана.
- (3) Верификовање наставе наставника, стручног сарадника и сарадника за вријеме оспособљавања за самосталан одгојно-образовни рад врши ментор.
- (4) До момента стицања услова за самосталан одгојно-образовни рад, наставник, стручни сарадник или сарадник ради по инструкцијама и под надзором ментора.
- (5) Стручни испит се полаже пред стручном комисијом коју именује Министарство.
- (6) Начин оспособљавања за самостални рад, састав комисије пред којом се полаже стручни испит, садржај испита, начин одобравања полагања испита, издавање увјерења о положеном стручном испиту, као и вођење евиденције, ближе се регулишу прописима које доноси министар.“

Члан 16.

- (1) У члану 123. у ставу (1) на крају текста тачка се замјењује зарезом и додају ријечи ”док се рад запосленика у административно-техничкој служби оцјењује сваке године у складу са правилима школе.”
- (2) Став (3) се мијења и гласи:
“ (3) Оцјењивање наставника, стручних сарадника и сарадника врши директор школе на основу мишљења Педагошког завода и континуираног праћења рада наставника”.
- (3) Иза става (4) додаје се став (5) који гласи:
“ (5) Наставник, стручни сарадник и сарадник на добијену оцјену и оцјењивање има право жалбе школском одбору.“

Члан 17.

У члану 124. у ставу (4) ријечи “професора” се бришу.

Члан 18.

У члану 126. у ставу (2) иза ријечи “послове” додају се ријечи “ако је одбио посао у оквиру своје школске спреме”.

Члан 19.

У члану 127. став (1) ријечи „а у циљу провјере да ли ученици достижу стандард успјеха које утврди Агенција за стандард и оцјењивање” се бришу.

Члан 20.

У члану 128. у ставу (2) у тачки б) из ријечи “примјене” додају се ријечи “и стручно усавршавање наставника из области нових технологија.”

Члан 21.

У члану 133. у ставу (4) ријечи „најдуже два мјесеца” замјењују се ријечима „највише три мјесеца, која се не могу поновити”.

Члан 22.

У члану 152. иза става (3) се додаје став (4) који гласи:

(4) “Координацију рада кантоналних стручних актива врши Педагошки завод”.

Члан 23.

(1) У члану 175. став (1) на крају текста тачка се замјењује зарезом и додају ријечи „за занимања I и II степена.”

(2) У ставу (4) на крају текста тачка се замјењује зарезом и додају ријечи „као и средства за превоз ученика у занимањима I и II степена, који станују на удаљености већој од 4 км.”

Члан 24.

Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Босанско-подрињског кантона Горажде“.

Број: 01-02-318/16
25. априла 2016. године
Г о р а ж д е

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋА СКУПШТИНЕ

Аида Обућа